

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ: 63
YAZLIK DÖNÜŞÜ

Yazlık Dönüşü'nün hazırlanmasında, MEB İtalyan Klasikleri dizisinde yayınlanan ilk baskısı temel alınmış ve çeviri dili günümüz Türkçesine uyarlanmıştır.

Yayına hazırlayan : Egemen Berköz

Dizgi : Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.

Baskı : Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.

Eylül 1999

CARLO GOLDONI

YAZLIK DÖNÜŞÜ

(Il ritorno dalla villeggiatura)

İtalyancadan çeviren:

Aydın SİNANOĞLU

75. yıl coşkusuyla...

Hümanizma ruhunu anlama ve duymada ilk aşama, insan varlığının en somut anlatımı olan sanat yapıtlarının benimsenmesidir. Sanat dalları içinde edebiyat, bu anlatımın düşünce öğeleri en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir ulusun, diğer ulusların edebiyatlarını kendi dilinde, daha doğrusu kendi düşüncesinde yinelemesi; zekâ ve anlama gücünü o yapıtlar oranında artırması, canlandırması ve yeniden yaratması demektir. İşte çeviri etkinliğini, biz, bu bakımdan önemli ve uygarlık davamız için etkili saymaktayız. Zekâsının her yüzünü bu türlü yapıtların her türlüşüne döndürebilmiş uluslarda düşüncenin en silinmez aracı olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyatın, bütün kitlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir etkisi vardır. Bu etkinin birey ve toplum üzerinde aynı olması, zamanda ve mekânda bütün sınırları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi ulusun kitaplığı bu yönde zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir. Bu bakımdan çeviri etkinliğini sistemli ve dikkatli bir biçimde yönetmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemeyen Türk aydınlarına şükran duyuyorum. Onların çabalarıyla beş yıl içinde, hiç değilse, devlet eliyle yüz ciltlik, özel girişimlerin çabası ve yine devletin yardımıyla, onun dört beş katı büyük olmak üzere zengin bir çeviri kitaplığımız olacaktır. Özellikle Türk dilinin bu emeklerden elde edeceği büyük yararı düşünüp de şimdiden çeviri etkinliğine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okurunun elinde değildir. 23 Haziran 1941.

Milli Eğitim Bakanı

Hasan Âli Yücel

SUNUŞ

Cumhuriyet'le başlayan Türk Aydınlanma Devrimi'nde, dünya klasiklerinin Hasan Âli Yücel öncülüğünde dilimize çevrilmesinin, kuşkusuz önemli payı vardır. Cumhuriyet gazetesi olarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında, bu etkinliği yineleyerek, Türk okuruna bir "Aydınlanma Kitaplığı" kazandırmak istedik. Bu çerçevede, 1940'lı yıllardan başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan dünya klasiklerini okurlarımıza sunmaya başladık. Büyük ilgi gören bu etkinliği Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanmamış -ancak Aydınlanma Devrimi yarıda kalmasaydı yayınlanacağına kesinlikle inandığımız- dünya klasiklerini de katarak sürdürüyoruz. Cumhuriyet

ÖNSÖZ

Kısa bir hastalığın ardından Carlo Goldoni 1754 yılında Modena kentinden Milano'ya, oradan da Venedik'e geçmişti. Goldoni Anıları'nda (II. kısım, XXIII. bölüm) şöyle anlatmaktadır: "Yolculuğum sırasında Brenta ırmağının iki kıyısı boyunca sıralanan ve görkemleri oradaki zevk safa düşkünlüğünü yansıtan birçok villa gözüme çarptı. Bir zamanlar dedelerimizin gelirlerini toplamaya gittikleri o yerlere, şimdi har vurup harman savurmaya gidiliyor. Yazlık yerlerinde yüksek kumar oynanıyor, zengin sofralar kuruluyor, balolar, eğlenceler düzenleniyor. İtalyanların düşkünlüğü özellikle yazlık yerlerinde hiçbir güçlkle karşılaşmayan büyük bir gelişme göstermektedir."

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

Güldürülerinin konusunu gerçek yaşamdan çıkarmayı, yaşadığı dönemin sosyete yaşamının başlıca kusurlarını belirtmeyi ilke edinmiş ve bu ilkeden asla uzaklaşmamış olan Goldoni üç perdelik La villeggiatura (Yazlık) adlı bir güldürü yazdı. Bu güldürüde, kendi anlatımıyla, "yazlık topluluklarındaki düşkünlük konusuna şöyle bir değinilmiştir."

Fakat kendisi bu konuya büyük bir önem veriyordu; aradan biraz zaman geçtikten sonra, aynı oyunun üç perdesi sayılabilecek, kibar ailelerin yazın yazlıkta sürdükleri yaşamı (hem de bütün dedikoduları, olayları, patırtılarıyla en küçük ayrıntısına kadar) inceleyen üç güldürü yazdı. Bu güldürüler şunlardır: Yazlık Merakı, Yazlık Maceraları, Yazlık Dönüşü.

"İtalya'da ve özellikle Venedik'te, bu yazlığa gitme merakı, maceraları ve bütün düşünlüğüyle, bir güldürüde ele almaya değer gülünç olaylarla dolu bir konudur. Belki bu tutkunluk derecesinde olan ve bir eğlenceden çok bir lüks sorununa dönüşen yazlık merakının ne kadar almış yürümüş olduğu konusunda Fransa'da hiç kimsenin bilgisi yoktur. Böyle olmakla birlikte ben Paris'te yerleştiğimden beri, toprak sahibi olmadıkları halde, büyük harcamalara katlanarak, villalar dayayıp döşeyen ve bu yüzden kendilerini, tıpkı İtalya'da olduğu gibi, tümüyle yok eden kimseler gördüm. İşte benim bu güldürüm, yurttaşlarımdan deliliği konusunda bilgi verirken şunu da kanıtlayabilir ki, az bir paraya sahip oldukları halde kendilerini gerçek zenginlerle bir tutanlar, dünyanın neresinde olursa olsun yok olurlar." (Anılar, II. kısım, XXVII. bölüm.)

Goldoni, güldürülerinde herhangi bir kişiden söz edildiği duygusunu uyandırmamak, kusurlarını Venedikli kentdeşlerinin yüzüne vuruyor görünmemek için sahneye koyduğu olayların Venedik'te değil, Livorno'da ve Montenero'da geçmesini yeğlemiştir.

Bu üç güldürünün ilkinde bazı kimselerin yazlık harcamalarını karşılamak için yaptıkları delice özveriler anlatılmaktadır. Yazlık Merakı ilk kez 1761 yılında, karnavalda Venedik'te sahneye konmuştur.

İkinci güldürüde, birkaç aylık tatil ve eğlence için büyük özverilere katlandıktan sonra, genellikle istenen sonuca varılmadığı ve Yazlıktakilerin yaşamını zehir eden dolap çevirmeler, geçimsizlikler, dedikodular karşısında bu kimselerin kente dönmeyi istedikleri gösterilmektedir. İlk güldürüdeki kişilerden başka yeni kişilerin de bulunduğu Yazlık Maceraları ilk kez Venedik'te, 1762 karnavalında sahnede oynanmıştır.

Bu delice davranışların ahlaksal ve ekonomik sonuçları üçüncü güldürünün konusunu oluşturur. Üç güldürünün en güzeli belki de bu sonuncusudur. II. perdede Leonardo, Bernardino ve Fulgenzio arasında geçen sahne (VI. sahne) Goldoni'nin kaleminden çıkan en güzel parçalardan biridir. Bernardino dışında, bütün kişiler ikinci güldürüde gördüğümüz kişilerdir. Yazlık Dönüşü ilk kez 1763 karnavalında Venedik'te sahneye konmuştur.

Çeviren

YAZLIK DÖNÜŞÜ

KİŞİLER

FILIPPO.
GIACINTA.
LEONARDO.
VITTORIA.
GUGLIELMO.
COSTANZA.
ROSINA.
TOGNINO.
BERNARDINO, Leonardo'nun dayısı.
FULGENZIO.
FERDINANDO.
BRIGIDA.
PAOLINO.
CECCO.
UŞAKLAR.

PERDE I

BİRİNCİ SAHNE

Leonardo'nun evinde bir oda.

LEONARDO, sonra CECCO.

LEONARDO - Ben Livorno'ya döneli üç gün oldu; Sinyora Giacinta ile Sinyor Filippo hâlâ görünmüyorlar. Kısa bir süre içinde Montenero'ya dönmezsem, kendilerinin hemen buraya geleceklerine söz vermişlerdi; oysa gelmediler, gelmedikleri gibi yazmadılar da; bense onlara yazdım, onlar yanıt vermediler. Mektubumu dün almış olmalılar. Bugün de ben yanıt almalıyım. Ama artık geç oldu, şimdiye kadar almalıydım bile. Yazmadıklarına göre, herhalde kendileri gelecekler.

CECCO - Efendim...

LEONARDO - Ne var?

CECCO - Sizi arıyorlar?

LEONARDO - Kim arıyor?

CECCO - Bir genç, elinde bir pusula var. Yanılmıyorsa, bakkalın çırağı.

LEONARDO - Ah, niçin burada olmadığımı söylemedin?

CECCO - Buyruğunuz üzere, dün de, geçen gün de öyle söyledim; fakat günde üç, dört kez geliyor; iyisi mi, siz onu kabul edin de, sonra başınızdan nasıl isterseniz öyle savarsınız.

LEONARDO - Git, de ki hesabı kapatmak için Paolino'ya buyruk verdim, kendisinin her an Montenero'dan dönmesini bekliyoruz, döner dönmez hesabı kapayacak.

CECCO - Başüstüne, efendim. (Çıkar.)

LEONARDO - Ah! İşlerim gün geçtikte sarpa sarıyor. Bu yıl yazlık da her zamankinden daha pahalıya oturdu.

CECCO - Efendim, mumcunun çırağı geldi.

LEONARDO - İyi ama aptal, niçin evde yok demedin?

CECCO - Her zamanki gibi: "Bilmiyorum evde olup olmadığını, burada mı bir bakayım" dedim, o da: "Evde değilse, dönünceye kadar burada beklemek için buyruk aldım" dedi.

LEONARDO - Bu ne küstahlık! Söyle, hesabı bıraksın; ödemek için ben birini dükkâna gönderirim.

CECCO - Başüstüne, söylerim. (Çıkar.)

LEONARDO - Sanki bunların işleri güçleri yok; sanki aç kalmışlar. Ödeyecek parası olmayan insanın gırtlığına sarılmak için her an tetikte duruyorlar.

CECCO - Bu da gitti; pek hoşnut değildi, ama sonunda gitti. İşte hesap.

(Leonardo'ya pusulayı verir.)

LEONARDO - Tanrı yok etsin şu pusulaları! (Hesap pusulasını yırtar.)

CECCO, kendi kendine. - Pusula yırtıldı, hesap ödendi.

LEONARDO - Git bakalım Sinyor Filippolara, acaba gelmişler mi?

CECCO - Hemen, efendim. (Çıkar.)

LEONARDO - Çok sabırsızlanıyorum. Çünkü her şeyden önce, o hayırsız ve yabansı Giacinta'ya vurgunum! Sonra içine düştüğüm bu durumdan kendimi ancak onun çeyiziyle kurtarabilirim.

CECCO - Efendim...

LEONARDO - Daha ne duruyorsun, yolladığımı yere niçin gitmiyorsun?

CECCO - Yeni bir şey daha var, sinyor.

LEONARDO - Neymiş o?

CECCO - Bakın, mahkemeden bir çağrı kâğıdı.

LEONARDO - Ben çağrı kâğıdı falan dinlemem, öyle şey kabul etmem; avukatıma götürüp versinler.

CECCO - Avukat kentte değil ki.

LEONARDO - Ya nerede?

CECCO - Yazlıkta.

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

LEONARDO - Kör şeytan! Avukatım da mı Yazlıkta? Eğlence uğruna o da mı kendi işlerini, müşterilerinin çıkarını bir yana bırakıyor? Bana yardım etsin, beni korusun diye ben ona para veriyorum, aylık bağlıyorum; ona para vereyim diye herkesi atlatıyorum; o ise, gerekli olduğu zaman ortada yok, Yazlıktadır! Bana bir çağrı kâğıdı ha? Nerede getiren adam?

CECCO - Çoktan gitti! Bana verdi, adımı defterine yazdı ve hemen gitti.

LEONARDO - Ne yapacağımı şaşırdım, avukatımın dönmesini bekleyeceğim. Haydi çabuk ol, bak dönmüşler mi?

CECCO - Hemen gidiyorum. (Çıkar.)

LEONARDO - Dava, mahkeme, başım dertten kurtulmuyor ki hiç! Hey Tanrım! Yoksa, ben ne yapayım? Beni ille üzme, yapamayacağımı zorla yaptırmak istiyorlar.

Azıcık sabretmeler, ödeyeceğim. Ödeyebilecek durumda olursam, ödeyeceğim elbet.

CECCO - Efendim, tam merdivenleri inerken, Sinyor Filippo'nun uşağına rasladım: size ve Sinyora Vittoria'ya döndüklerini bildirmek için geliyormuş.

LEONARDO - Girsin içeri.

CECCO - Hemen gitti. Efendilerinin geldiğini öğleden önce otuz yedi eve bildirecekmış. Adres listesini gösterdi bana.

LEONARDO - Şapkamla kılıcımı getir.

CECCO - Başüstüne, efendim. (Çıkar.)

LEONARDO - Sinyora Giacinta'yı yeniden görmeyi çok istiyorum. Köyde olup bitenlerden sonra, bakalım beni nasıl karşılayacak. Diğer yandan Sinyor Guglielmo kız kardeşimle evlenmek işini uzattıkça uzatıyor. Bir dert denizi içindeyim; bu da yetmiyormuş gibi, üstelik borçlar, alacaklılar beni sıkıyor, üzüyor.

CECCO - Buyrun efendim. (Kılıçla şapkayı verir.)

LEONARDO - Bak bakalım, salonda, merdivenlerde veya aşağıda kimse var mı?

CECCO - Başüstüne, efendim. (Çıkar.)

LEONARDO - Beni utandıracak kimselere raslarım diye hep korku içindeyim. Sinyor Filippolara giderken, alacaklıların dükkânlarının önünden geçmemek için, yolu iki katı uzatmak gerekecek.

CECCO - Efendim, iki kişi sizi bekliyor.

LEONARDO - Bekliyor mu? Burada olduğumu biliyorlar mı?

CECCO - Biliyorlar, çünkü o ahmak Berto evde olduğunuzu söylemiş.

LEONARDO - Kimler, peki?

CECCO - Terziyle ayakkabıcı.

LEONARDO - Yol ver; bir çaresine bak, gitsinler.

CECCO - Onlara ne söyleyeyim ben? Ne buyurursunuz?

LEONARDO - Ne istersen söyle.

CECCO - Alacaklarına sayarak bir şeyler verilse?..

LEONARDO - Yol ver onlara, diyorum sana.

CECCO - Buna olanak yok, efendim. Bunlara ben başka zaman da çattım. Akşama kadar bekler, bunlar.

LEONARDO - Gizli kapının anahtarı sende mi?

CECCO - Kapının üzerindedir, efendim.

LEONARDO - İyi, oradan gideceğim.

CECCO - Merdivenler karanlık ve dik, dikkatli olun.

LEONARDO - Önemi yok; oradan çıkacağım.

CECCO - Örümcek ağlarıyla kaplı, giysinizi kirleteceksiniz.

LEONARDO - Zararı yok, aldırma. (Çıkmak üzere.)

CECCO - Onlar da orada beklesinler mi?

LEONARDO - Evet, cehennem oluncaya kadar beklesinler. (Çıkar.)

İKİNCİ SAHNE

CECCO, sonra VITTORIA.

CECCO - İşte güzel Yazlığın hoş sonuçları!

VITTORIA - Ağabeyim nerede?

CECCO, yavaşça. - Yok, dışarı çıktı.

VITTORIA - Niye öyle usulca söylüyorsun?

CECCO - Salonda bulunan bazı kimseler işitmesin diye.

VITTORIA - Salondalarsa, giderken kendisini görmüşlerdir.

CECCO - Hayır, sinyora, gizli kapıdan gitti.

VITTORIA - Bu bence aptallık, terbiyesizliktir. Salondaki ziyaretçileri kabul etmeden, uğurlamadan mı gidiyor? Kibar kimselerse, onları ben kabul edeceğim.

CECCO - Siz mi kabul edeceksiniz?

VITTORIA - Evet! Kimler?

CECCO - Terziyle ayakkabıcı.

VITTORIA - Kimin terzisi...

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

CECCO - Efendimin.

VITTORIA - Ya, ne istiyorlar?

CECCO - Alacaklarının ödenmesinden başka bir istedikleri yok.

VITTORIA - Peki, ağabeyim niye bunların hesaplarını kapamıyor?

CECCO - Bence, şu an için bunu yapacak durumda değil de ondan.

VITTORIA, kendi kendine. - Zavallı bizler! (Cecco'ya.) Dikkat: kimseye söyleme, hatta kimsenin bilmemesini sağla. Tatlı sözlerle onları evden uzaklaştırmanın çaresine, bak, şikâyet etmesinler, evin namusunu lekelemesinler. Ağabeyim bir türlü anlamadı, borcu olan ya ödemeli yahut da rica etmelidir.

CECCO, kendi kendine. - Hanımefendim çok doğru söylüyor; ama o da söylediği gibi davranmaz.

VITTORIA - Ya Sinyor Leonardo nereye gitti?

CECCO - Sinyora Giacinta'yı görmeye.

VITTORIA - Dönmüş mü?

CECCO - Evet, Sinyora Vittoria.

VITTORIA - Ne zaman?

CECCO - Bu sabah.

VITTORIA, alınmış. - Bana hiç haber yollamadı ha?

CECCO - Hayır, efendim. Beyle size haber vermek için uşağını yolladı.

VITTORIA - Öyleyse, neden söylemedin?

CECCO - Bağışlayın. Neredeyse serseme döndüm. Bu sabah ne çok dalaverenin döndüğünü bir bilseniz?

VITTORIA - Bana karşı görevini savsaklayacağını sanmazdım.

CECCO - Salondan bir gürültü işitiyorum.İzninizle.

VITTORIA - Kovun şu madrabazları.

CECCO, kendi kendine. - Elbette, hep öyledir! Zavallı işçiler alın terlerinin karşılığını istediler mi, hepsi de madrabazdır. (Çıkar.)

VITTORIA - Ziyaretine gitmem gerekecek. Son dönen olduğu için, ilk önce benim gitmem gerek. Gideceğim, fakat istemeyerek gideceğim. Hiçbir zaman onu çekemedim: fakat özellikle şimdi, Yazlıkta olan biten şu küçük olaylardan sonra, aklıma geldikçe kan beynime sıcıyor. Guglielmo evlenme sözleşmesini imzalamaktan çekiniyor. Bana da pek az görünüyor; çok büyük bir endişe içindeyim.

CECCO - Efendim, Sinyor Fulgenzio geldi. Beyi sordu, evde olmadığını söyledim; beklemek niyetinde. Siz onu kabul etmek isterseniz...

VITTORIA - Evet, evet, buyursun; ötekiler gitti mi?

CECCO - Sinyor Fulgenzio ile konuşuyorlar. (Çıkar.)

VITTORIA - Yazlığın tam en güzel zamanında tadını kaçırırtan şu yaşlı adamla konuşacağıma sevindim.

ÜÇÜNCÜ SAHNE

FULGENZIO ile önceki.

FULGENZIO - Karayazılı yuva! Ne duruma gelmişsin!

VITTORIA - Aferin, aferin, Sinyor Fulgenzio.

FULGENZIO - Kölenizim, Sinyora Vittoria.

VITTORIA - Dayımızın ölmek üzere olduğunu yazmak, bizi yaka paça Livorno'ya getirtmek saygıdeğer beyefendilerinin aklına nereden geldi?

FULGENZIO - Ben, sizler buradan yola çıktığınızdan beri, ağabeyinize bir tek satır yazmadım; dayımızın sağlığı da yerinde: bu konuda söylediklerinizi anlamıyorum.

VITTORIA - Fakat mektubu ben kendi gözümle gördüm.

FULGENZIO - Hangi mektubu?

VITTORIA - Sizin yazdığınız mektubu.

FULGENZIO - Kime yazmışım?

VITTORIA - Ağabeyime.

FULGENZIO - Sinyora, sakın düşte görmüş olmayasınız.

VITTORIA - Düş de ne demek ? Dayım ölmeden vaktinde yetişelim diye Livorno'ya koşup gelmedik mi?

FULGENZIO - Böyle aptalca bir şey yapmanızı size kim söyledi?

VITTORIA - Siz, mektubunuzla?

FULGENZIO, alınmış. - Hey Tanrım! Siz beni çileden çıkaracaksınız. Ben böyle bir şey yazmadım diyorum, yazmadım ve yazmadım.

VITTORIA - Peki, öyleyse?..

FULGENZIO - Öyleyse... Ben size söylüyeyim, bunlar saçma, uydurma, delice şeyler.

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

VITTORIA - Peki, kim uydurmuş olabilir?

FULGENZIO - Ağabeyiniz?

VITTORIA - Ağabeyim mi?

FULGENZIO - Evet, bugüne kadar gayet delice ve düzensiz bir yaşam süren ağabeyiniz. Bazı kimseler işlerinin artık çığırından çıktığını bana söylemişlerdi; fakat bu kadarını sanmıyordum. Onun bu evlenme işine burnumu soktuğuma, Sinyor Filippo'ya, kızına layık olmayan bir adamı öğütlediğime bin bir kez pişmanım.

VITTORIA - Sinyor Fulgenzio, siz kibar bir insansınız, bizi övdüğünüzden ve ağabeyime karşı beslediniz iyi niyetten dolayı size minnet duyuyoruz. Siz onu yok etmek istiyorsunuz.

FULGENZIO - O kendi kendini yok etti. Ben iyilik etmeyi severim, yeter ki bu iyilik başkasına zarar vermesin, başkasını lekelemesin.

VITTORIA - İyilik etmeyi sevseydiniz, birkaç metelik uğruna evimizin namusunu tehlikeye sokan şu küstahlardan bizi kurtarmanın bir çaresini bulurdunuz.

FULGENZIO - Şimdiye kadar yapabildim, yaptım da. Yardımımla hepsi gitti. Kimseye hiçbir güvence vermedim, çünkü henüz o kadar deli değilim; ama tatlı sözlerle, gitmelerini ve almak istedikleri karardan vazgeçmelerini sağladım. Fakat, hanımefendi, alacaklarını veremediğiniz kimseleri hiç olmazsa aşağılamayın, onlara küstah demeyin. Ağabeyiniz, bir gereksinimi olduğunda, işinin görülmesi, iyi görülmesi için, onlara kötü davranmadı, onları aşağılamadı. Tersine, tatlı sözlerle okşayıp kandırdı. Şimdiyse onlar alacaklarını güçlkle alabilmek için günler yitirerek, haklarını beşinci, altıncı, belki de yedinci kez istemek için gelmişken, ağabeyiniz saklanıyor, siz kız kardeşi de aşağılıyorsunuz, değil mi? Bu haksızlıktır, iyilik bilmezliktir, acımasızlıktır.

VITTORIA - Bu sözleri bana söylemeniz neye yarar?

FULGENZIO - Evet, bunu çok iyi biliyorum. Sağıra vaaz vermek gibi bir şey.

VITTORIA - Gidin ağabeyime vaaz verin, onun benden fazla gereksinimi var.

FULGENZIO - Peki, ağabeyiniz nerede?

VITTORIA - Sinyora Giacinta'yı görmeye gitti.

FULGENZIO - Onlar da mı döndü? Sevindim bu habere...

VITTORIA - Sakın oraya gidip, anlamsız yere gürültü çıkarmayın.

FULGENZIO - Ne yapmak gerekiyorsa, onu yapacağım.

VITTORIA - Sakın bu evlenme işine engel olayım demeyin; doğru olmaz.

FULGENZIO - Yok! Hanımefendiciğim... Bağışlayın... Ama ne doğru değildir, biliyor musunuz? Harcayabileceğinden fazlasını harcamak, eğlence için borca girmek, alacaklıları yormak ve aşağılamak... İşte asıl bunlar doğru değildir. (Çıkar.)

DÖRDÜNCÜ SAHNE

VITTORIA, sonra FERDINANDO.

VITTORIA - Doğrusunu söylemek gerekirse, haklı. Fakat durmadan iğnelediği için insanın canını sıkıyor.

FERDINANDO, içerden. - Kimse yok mu burada?

VITTORIA - Hah!... İşte Sinyor Ferdinando. Ondan bir iki haber alırım. Buyurun, buyurun efendim, ben varım.

FERDINANDO - Saygılarımı sunarım, Sinyora Vittoria.

VITTORIA - Saygımız karşılıklı, efendim: hoş geldiniz.

FERDINANDO - Teşekkür ederim, hoş bulduk. Bu kadar çabuk döneceğimi ben de sanmıyordum.

VITTORIA - Sinyor Filippo ve Sinyora Giacinta ile birlikte dönmüşsünüzdür.

FERDINANDO - Evet ve o kadar neşeli bir yolculuk oldu ki, iki saat daha sürseydi, az kaldı patlayacaktım.

VITTORIA - Ya! Neden?

FERDINANDO - Çünkü Sinyora Giacinta içini çekip durdu. Sinyor Filippo, Montenero'dan Livorno'ya kadar uyudu. Hizmetçi kız sevgilisinin peşinden ağlıyordu, ben de can sıkıntısından patladım.

VITTORIA - Ya Sinyora Giacinta'nın böyle içini çekecek nesi vardı?

FERDINANDO - Aklından o kadar delice düşünceler geçiyordu ki, onun adına ben kendim utanıyordum.

VITTORIA - Peki, ama bu delilikler de neymiş?

FERDINANDO - Konuyu değiştirelim. Son haberi işittiniz mi?

VITTORIA - Neye konuda?

FERDINANDO - Tognino hakkında.

VITTORIA - Şu doktorun oğlu mu?

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

FERDINANDO - Evet, babası döndü. O kızla evlenmek istediğini duymasıyla oğlunu evden kovması bir oldu. Çocuk nerede yiyeceğini, nerede yatacağını bilmiyordu. Sinyora Costanza da, ki yeğenin evlenmesi için para harcamak niyetinde bile değildir, onu evine almaya nazlandı. Ama sonunda almak zorunda kaldı. Uşağının yanında bir yatak hazırlattı, yemek de veriyor. Fakat mideye indirecek fazla bir şey bulamadığı gibi, oğlan da fazla obur. Bugün Tognino'yu yanlarına alıp, Livorno'ya gelmek niyetinde olduklarını, burada nafaka davası açacaklarını, sonra da evlendirip ahmaklar üniversitesinden mezun edeceklerini söylüyorlardı.

VITTORIA - Öykü kötü değil, fakat beni ilgilendirmez. Sinyora Giacinta'nın niçin bu kadar üzgün olduğunu anlatsanıza!

FERDINANDO - Bağışlayın, fakat başkalarının işlerine karışmak gibi bir huyum yoktur benim.

VITTORIA - Beni kuşkulandıracak kadar karıştınız ya... Artık her şeyi anlatmanız gerekir.

FERDINANDO - Neden kuşkulananabilirsiniz ki...

VITTORIA - Montenero'dan ayrılmadan önce de kuşkulandığım şeyden.

FERDINANDO - O zaman aklınızdan neler geçtiğini bilmediğim gibi, şimdi de neler düşündüğünüzü kestiremiyorum.

VITTORIA - O kadar çok içini çekmesinin elbette bir nedeni var.

FERDINANDO - Elbette.

VITTORIA - Herhalde ağabeyim için üzülmüyor.

FERDINANDO - Yok canım, ağabeyiniz için üzüleceğini hiçbir zaman aklımdan bile geçirmedi.

VITTORIA - Öyleyse kimin için?

FERDINANDO - Kim bilir? Belki benim için içini çekiyordur.

VITTORIA - Yok, sizin için olamaz; belki başka biri için.

FERDINANDO - Sırası gelmişken söyleyeyim, sevgilimi yitirdim. Sinyora Sabina artık beni istemiyor. Ona bağıştan söz ettikten sonra suratını astı, korkunç öfkeleni, bir daha da beni görmek bile istemedi; hatta gülünç değil mi? Siz söyleyin; birlikte yolculuk ederiz korkusuyla Livorno'ya dönmek istemedi. Orada Montenero'da kaldı, şimdi de yaptığı çocukluklardan utandığını ve elalemin eğlencesi olmamak için kente dönmeyeceğini sanıyorum.

VITTORIA - Bütün bunlar, sizin marifetleriniz olsa gerek...

FERDINANDO - Amacım, kendi kendimi ve dostları eğlendirmekti.

VITTORIA, alayla. - Ne kadar övünseniz yeridir.

FERDINANDO - Eleştirilecek bir davranışta bulunduğumu sanmıyorum. Bence bu iki genç kıızı idare etmekten, birine sevgi göstererek, ötekine beslenen aşkı gizlemekten daha iyidir.

VITTORIA - Ne demeye getiriyorsunuz?

FERDINANDO - Rüzgâra atılmış sözler, bunlar; rüzgâr nereye isterse oraya götürsün.

VITTORIA - Korkunç, zehirli sözler söylüyorsunuz; öyle sözler ki, yüreğim parçalanıyor.

FERDINANDO - Siz niye üzerinize alınıyorsunuz? Bunları sizin için söylemedim ki.

VITTORIA - Sinyora Giacinta, niye üzülyordu?

FERDINANDO - Kendisine sorun.

VITTORIA - Ya iki kıızı birden idare eden kimdir?

FERDINANDO - Ona sorun.

VITTORIA - O dediğiniz kim?

FERDINANDO - O, o demek. Kimse kim. Sinyora Vittoria, bu sabah biraz sinirli gibi görünüyorsunuz. Yine görüşmek umuduyla, saygılarımı sunarım; kahveye gidiyorum; Montenero'da olup biteni merak edenler beni bekliyor. İki hafta durmadan anlatacak konu elimde hazır. Livorno'yu eğlendireceğim. Herkesi güldüreceğim. (Çıkar.)

VITTORIA - Hay dili kopasıcı! Bundan beterini işitebilir miydim? Beni öyle kuşkulandırdı ki... Zaten uzun zamandan beri kuşku, korku ve yürek çarpıntıları içinde yaşıyordum. Bu da beni büsbütün yıktı. Çok kötü bir durumdayım, evde işler ters gidiyor, kalbimse, sormayın. Ne mutsuzum! Yazlığın cezasını çekiyorum. Ah, keşke gitmeseydim! (Çıkar.)

BEŞİNCİ SAHNE

Filippo'nun evinde bir oda.

GIACINTA ile BRIGIDA.

BRIGIDA - Haydi, haydi hanımcığım, bu kadar düşümeysin. Eğlenin, neşelenin. Bu

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

kadar üzgün olmak iyi değildir, siz de bilirsiniz.

GIACINTA - Şu anda üzgün olduğumu hiç sanmıyorum; aksine o kadar hoşnutum ki, durumumu bir kraliçeyle bile değişmem. Onu görmediğim günden beri sanki yeniden dünyaya geldim. O kadar iyiyim ki, kendimi hiçbir zaman bu kadar iyi duyumsamadım.

BRIGIDA - Bağışlayın ama, yanılmak istemem: onu derken, kimi söylemek istiyorsunuz?

GIACINTA - Amma aptalca soru! O deyince, Sinyor Guglielmo'dan söz ettiğimi herkes bilmiyor mu?

BRIGIDA, kendi kendine. - Bense damat beyden söz ediyor diye korkuyordum.

GIACINTA - Hakkında bu kadar aşağılamayla, nefretle, kabaca konuşmakta haklı değil miyim. Yaptığından beterini yapabilir miydi? Beni daha küçük düşürebilir miydi? Onun yüzünden düşün bir yaşam sürmedim mi? Bana heyecan, korku dolu anlar yaşatmadı mı? Bir saat olsun, içim rahat etmedi. Daha ilk gününden beni tuzağa düşürmeye çalıştı. (Tutkuyla.) Hem de ruhuma, yüreğimin ta içine ne ustaca sokulmasını bildi! Ne büyümlü sözlerdi, ne alçak, baygın bakışlardı onlar! Ne büyük ilgi gösterdi bana! Benimle baş başa kalmak için nasıl fırsat bulup tatlı sözler söylemesini bilirdi, ne de kibarca yüreğindeki dökerek bana!

BRIGIDA, kendi kendine ve alayla. - Belli, artık onu düşünmüyor, anlıyorum.

GIACINTA - Ama, Tanrı'ya bin şükür, artık kurtuldum. Sanki bir hastalığa tutulup tümüyle iyileşmişim gibi geliyor.

BRIGIDA - Bağışlayın, ama bana ancak iyileşme dönemindeymiş gibi gözüküyorsunuz.

GIACINTA - Hayır, yanılıyorsun. Sağlığım yerinde, hem de çok, eskiden olduğu gibi; şimdi aklım fikrim, düşün için yapılacak hazırlıklarda. Babamın çeyiz olarak bana vereceği şeyleri şimdiden düşündüm. Sinyor Leonardo'nun getireceği çeyize gelince, kız kardeşi burnunu soksun istemiyorum. Giysilerimle, çamaşırlarımla, ilgilenmesini arzu etmiyorum, çünkü her şeyden önce henüz bir kız, sonra da zevki yok. Kendisi giyinmesini bilmezken, bana mı akıl öğretecek?.. İşte beni şimdi uğraştıran düşünceler. Giysi, süs, mücevher, türlü türlü dantelalar, saç takımı, ayakkabı, şapka, yelpaze işte benim aklımdan geçenler, şu anda bundan başka bir düşüncem yok. (Korkusuzca bir tavır takınmaya çalışarak.)

BRIGIDA - Bu kadar düşünce arasında evleneceğiniz erkeğe karşı biraz sevgi duymak aklınızdan geçmiyor mu?

GIACINTA - Onu bir gün sevecenlikle seveceğimi umuyorum. Birçoklarının sevişerek evlendikten sonra, çarçabuk birbirlerinden usandıklarını ve pişman olduklarını, tersine bazı başkalarının, verdikleri sözü tutmak için yazgılarına boyun eğerek az bir sevgiyle evlendiklerini, fakat sonra birbirlerine âşık olup ölünceye kadar mutlu yaşadıklarını bilirim.

BRIGIDA - Sinyora, şurası kesin ki bugüne kadar büyük bir sevgi yüzünden bıkkınlık duyma tehlikesi karşısında değilsiniz. Tanrı'ya dua edin. Nikâhta keramet var derler. Belki ilerde kocanıza daha çok bağlanırsınız.

GIACINTA - Evet, öyle olmalı, öyle de olacak. Ben Sinyor Leonardo'yu Tanrı'nın yazdığı, babamın verdiği bir koca olarak kabul ediyorum. Ona saygı göstermem, onu sevmem gerektiğini biliyorum. Saygı göstermek konusunda görevimi yapacağım; aşka gelince, elimden geleni esirgemeyeceğim.

BRIGIDA - Bağışlayın, ama eğer siz dediğiniz gibi ona saygı göstermek niyetindeyseniz, kocanızın her istediğini yapacaksınız demektir.

GIACINTA - Evet, ama saygı karşılıklı olmalıdır. Ben ona saygı gösterirsem o da bana göstermelidir. Bunun için bana kaba davranmamalı, beni köle yerine koymamalıdır.

BRIGIDA, kendi kendine. - Evet, öyle... Kocasına saygı göstermek istiyor, ama yine kendi bildiğini okuyacak.

GIACINTA - O atak Guglielmo'nun epey zamandır beni ziyaret etmek girişiminde bulunmamış olması şaşılacak şey, değil mi?

BRIGIDA - Gelse bile, kabul etmek istemeyeceğinizi sanıyorum.

GIACINTA - Niye kabul etmeyecekmişim? Niçin ondan çekinerek, korkakça davranacakmışım? İstemime egemen değil miyim ben? Karşısına çıkıp kendisiyle içlenmeden ilgilenecek kadar güç bende yok mu sanki? Ona karşı zayıflık göstermedim değil, gösterdim; fakat kendisini görmediğim bu üç gün içinde, gözümü açmak fırsatını buldum, kalbimi, gönlümü güçlendirdim. Birçok kimseyle görüşeceğim gibi, onunla da göz göze gelmeye alışmalıyım. Sonunda görümcemin kocası olacak. Ara sıra, az çok birlikte olacağız. Ben ondan kaçacak olursam, e! alem sonra ne der? Hayır, hayır, sırası gelmişken, sanki kendisini hiç sevmemiş, tanımamış gibi, onunla hiç sevişmemiş ve tanışmamış gibi görüşmeye kendimi alıştırmalıyım; bunu yapmak için gücüm de, cesaretim de var. Sen de bunu ne kadar güç ve dayanıklılıkla yapabildiğimi göreceksin.

BRIGIDA - Ya Sinyor Leonardo onunla görüşmenizi istemezse?

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

GIACINTA - Kendisine deli derim. Niye kayınbiraderi olacak bir kimseyle görüşmemi yasaklayacakmış?

BRIGIDA - Kıskançlığın ne kadar iğneleyici bir duygu olduğunu bilmiyor musunuz?

GIACINTA - Sinyor Leonardo pekâlâ biliyor, kıskançlıktan hoşlanmadığımı.

BRIGIDA - Ama, laf aramızda, kıskançlık göstermesi için bazı nedenler vardı.

GIACINTA - Olan oldu. Kız kardeşiyle evleneceği konusunda Guglielmo'nun verdiği söz onu yatıştırdı; Guglielmo da evlenecek, bu ona yetmeli. Sonuç olarak, Guglielmo namuslu ve kibar bir gençtir, ben de namuslu bir kadınam, başka türlü düşünmek için cüret ister.

BRIGIDA, kendi kendine. - Ne derse desin, yarasının kapandığına asla inanmayacağım.

ALTINCI SAHNE

Bir UŞAK ile öncekiler.

UŞAK - Sinyora, Sinyor Guglielmo buraya, sizi görmeye gelmiş.

BRIGIDA, kendi kendine. - Görelim şimdi dayanmanı.

GIACINTA, kendi kendine. - Vay başıma gelen! Üzerime ateş bastı, nedir bu böyle?

BRIGIDA, kendi kendine. - Zavallıcık, nasıl da kıpırmızı kesildi!

GIACINTA, kendi kendine. - Cesaret ister. Bu çirkin aşkı yenmeliyim. (Uşağa.)

Gelsin, buyursun.

BRIGIDA - Haydi, cesaret gösterin, hanımım.

GIACINTA - Cesaret mi? Niçin beni cesur olmamı söylüyorsun? Neden korkacakmışım ki? (Kendi kendine.) İşte geliyor. Tanrım! Her yanımda titriyor, yüreğim bana oyun etti, gücüm kalmadı. (Brigida'ya.) Brigida, birden mideme bir sancı girdi... Odama çekilmek zorundayım. Sinyor Guglielmo'yu sen kabul et, beni bağışlamasını söyle... (Kendi kendine.) Ah! Kendimi kendi elimle öldürmek isterdim. (Çıkar.)

YEDİNCİ SAHNE

BRIGIDA, sonra GUGLIELMO.

BRIGIDA - Ne büyük artam, ne yüreklilik! Ne yapsın zavallı! O da ötekiler gibi etten kemikten bir kadın.

GUGLIELMO - Sinyora Giacinta nerede?

BRIGIDA - Bağışlayın sinyor, sizden özür dilememi buyurdu.

GUGLIELMO - Fakat uşağı bana kendisinin burada olduğunu söylemişti.

BRIGIDA - Evet, doğrudur, buradaydı; ama babası yanına çağırdı. (Kendi kendine.) Midesi ağrıyor dersem, inanmayacaktır, pek saçma bir özür.

GUGLIELMO - Önemi yok, beklerim.

BRIGIDA - Bağışlayın, ondan ne istiyorsunuz?

GUGLIELMO - Size mi hesap vereceğim? Kendisine karşı olan görevimi yapmak, saygılarımı sunmak, döndüğüne sevindiğimi söylemek istiyorum. İşte istediğim budur; merakınızı da böylece gidermiş oldunuz mu?

BRIGIDA - Pekâlâ, sinyor, hanımına bu nazik sözlerinizi iletirim, sanki kendiniz söylemişsiniz gibi olur.

GUGLIELMO - Kendisini görmeme olanak yok mu?

BRIGIDA - Daha çok fırsat bulursunuz. Henüz yol yorgunluğu üzerinde.

GUGLIELMO - Bu bir aşağılama. Ben onurlu bir insanım, bana böyle davranılması doğru değildir.

BRIGIDA - Canım efendim, nasıl isterseniz öyle düşünün; ben başka şey bilmiyorum. (Kendi kendine.) Bakalım, bu dostluğa mümkünse son verebilir miyim?

GUGLIELMO - Sinyora Giacinta'ya Sinyora Vittoria ile sözlü olduğumu söyleyin.

BRIGIDA - Söylemeye gerek yok, biliyor sanırım.

GUGLIELMO - Ve ben bu yaratılıştan olmasaydım, buraya gelip kendisini rahatsız etmezdim.

BRIGIDA - Siz bu yaratılıştayken, kendisini görmek ve yine görmek fırsatını bulur ve her istediğinizi söylersiniz.

GUGLIELMO - Siz hiçbir şey söylemeyecek misiniz?

BRIGIDA - İzninizle hiçbir şey söylemeyeceğim.

GUGLIELMO - Sinyor Filippo evde mi?

BRIGIDA - Bilmiyorum, sinyor.

GUGLIELMO - Daha demin Sinyora Giacinta'yı yanına çağırdı demiştiniz; şimdi nasıl bilmiyorum diyorsunuz?

BRIGIDA - Sinyora Giacinta'yı yanına çağırdığını söylemişsem, siz ne diye bana evde olup olmadığını soruyorsunuz?

GUGLIELMO - Doğrusunu isterseniz, pek tuhafsiniz.

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

BRIGIDA - Bağışlayın... Benim başımda birçok dert var... (Kendi kendine.) Bir yandan da haklı; işi hallediyim derken, biraz fazla ileri gittim.

SEKİZİNCİ SAHNE

LEONARDO ile öncekiler.

LEONARDO, kendi kendine. - Acayip! Giacinta varır varmaz, Guglielmo burada ha? BRIGIDA, kendi kendine. - İşte Sinyor Leonardo. Şu Guglielmo denen adamcağz da bir türlü gidemedi.

LEONARDO, Brigida'ya. - Sinyora Giacinta nerede?

BRIGIDA, Leonardo'ya. - İçeride, babasının yanında.

GUGLIELMO, Leonardo'yu selamlayarak. - Dostum, nasılsın?

LEONARDO, sert bir tavırla, Guglielmo'ya. - Saygılarımı sunarım. (Brigida'ya.) Kendisini görmem mümkün mü, bir soruverin.

BRIGIDA - Evet, sinyor, başüstüne. Bağışlayın: Paolino henüz dönmedi mi?

LEONARDO - Hayır, henüz dönmedi.

BRIGIDA - Kuşuruma bakmayın, acaba ne zaman dönecek?

LEONARDO - Gidiyor musunuz, gitmiyor musunuz?

BRIGIDA - Gidiyorum gidiyorum. (Kendi kendine.) Bu da güzel haa! Onlar kadar ben de merak ediyorum. (Çıkar.)

LEONARDO - Sinyora Giacinta'ya saygılarınızı sunmakta pek erkencisiniz.

GUGLIELMO - Görevimi yapıyorum.

LEONARDO - Kendi nişanlığınıza karşı, ne bu kadar titiz, ne de bu kadar görevine düşkün görünüyorsunuz.

GUGLIELMO - Ne bakımdan yanlış davrandığımı lütfen söyler misiniz?

LEONARDO - Ağzımı açtırmayın şimdi.

GUGLIELMO - Ağzınızı açmazsanız, anlamama olanak yok.

LEONARDO - Sinyora Giacinta'yı gördünüz mü?

GUGLIELMO - Hayır efendim. Kendilerine saygılarımı sunmak istiyordum, fakat henüz kabul edilmedim. Oysa bu sizin için söz konusu değil; bu nedenle size rica ederim, aracılık ederek görevimi yerine getirmeme yardım edin.

LEONARDO - Sinyor Guglielmo kız kardeşimle ne zaman evlenmeyi düşünüyorsunuz?

GUGLIELMO - Sevgili dostum, bence akli başında bir erkek ancak işlerini yoluna koyduktan sonra evlenmeye kalkışmalıdır.

LEONARDO - Peki, ama evlenme sözleşmesini imzalamaktan niye kaçınıyorsunuz?

GUGLIELMO - Ne zaman isterseniz imzalarım, bu olabilir.

LEONARDO - Bugün olsun.

GUGLIELMO - Pekâlâ.

LEONARDO - Öyleyse lütfen notere gidip haber verin.

GUGLIELMO - Olur, gider haber veririm.

LEONARDO - Fakat noteri evde bulmak isterseniz hemen şimdi gidin.

GUGLIELMO - Derhal gidiyorum. Siz de lütfen Sinyora Giacinta'ya saygılarımı sunar, kendisini görmeye geldiğimi söylersiniz. (Kendi kendine.) Durumu idare etmek gerek. Fakat Giacinta ile bir kerecik olsun konuşmazsam, rahat etmeyeceğim. (Çıkar.)

DOKUZUNCU SAHNE

LEONARDO, sonra BRIGIDA.

LEONARDO - Bu öyle bir adam ki, bir türlü anlayamadım gitti. Beni kuşkulandıracak davranışlarda bulunuyor, sonra bazen kuşkulandığımı pişman ediyor. Giacinta'yı görmeye gelmekte gösterdiği telaş biraz aşırı gibi; fakat alçakça bir tutkuya kapılmış olsa, benimle konuştuğu gibi konuşma ve kız kardeşimle evlenme sözleşmesini bir an önce imzalamak için acele etme cesaretini gösteremez.

BRIGIDA - Sinyor, hanımın selamı var, ilginize teşekkür ediyor, kendisi biraz rahatsız, dinlenmeye gereksinimi olduğundan bu sabah sizinle görüşme onurundan yoksun kalacaktır, bağışlamanızı diliyor.

LEONARDO - Sinyora Giacinta yatakta mı?

BRIGIDA - Doğrusu yatakta değil; amma kanepenin üzerine uzanmış. Baş ağrıyor, çevresinde konuşsunlar istemiyor.

LEONARDO - Demek kendisini görüp saygılarımı sunmama ve nasıl olduğunu sormama izin yok, öyle mi?

BRIGIDA - Bana ne söylediyse aynısını yineledim.

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

LEONARDO, alınmış. - Peki. Rahatsız olduğuna üzülüyorum, nedenini de anlar gibiyim. Şifa bulması için ben de çalışacağım. Kendisine söylersiniz.

BRIGIDA - Sakın aklınıza bir şey gelmesin, Sinyor...

LEONARDO, yine alınmış. - Gidin ve kendisine söylediklerimi bildirin.

BRIGIDA, kendi kendine. - Haklı, Tanrı için haklı. Hanımın gözleri görmez oldu; o büyük artamı da yok oldu. (Çıkar.)

ONUNCU SAHNE

LEONARDO, sonra UŞAK.

LEONARDO - Evet, hak ettim, beterini de hak ettim. Önceden anlamalıyım, o bana karşı ne sevgi, ne saygı besliyor; ne de minnet duyuyor. Boş yere ilgi gösteriyorum; boş yere umuyorum; vay başıma geleceklere, onunla evlenecek olursam! Öyleyse onu elimden kaçırarak mıyım? Bana nispet olsun, ailemin onurunu ayak altına alarak Guglielmo'ya varsın, Guglielmo da benimle eğlensin ve kız kardeşime verdiği sözü hiçe sayсын diye mi onu özgür bırakacağım? Hayır, bunu kesinlikle ummasınlar. O iyilikbilmezi unutacağım, fakat beni aşağılamasına da alçakça boyun eğmeyeceğim. Öç almak için bir çare bulacağım. Her ne pahasına olursa olsun öcümü alacağım; ölecek, kendimi yok edecek olsam bile! İşlerim altüst, evet, ama bu isteğimi yerine getiremeyecek kadar da batmış değilim. İbret olacak. Kendini bilen onurlu bir insan olduğumu herkese kanıtlayacağım. Evet, iyilikbilmez kadın, evet, hain dost, öcümü alacağım, siz de cezanızı çekeceksiniz.

UŞAK - Sinyor bir uşağınız size şu mektubu getirdi.

LEONARDO - Kendisi nerede?

UŞAK - Burada olup olmadığını sordu; burada dedim, mektubu bıraktı gitti.

LEONARDO - Peki, peki. Başka bir şeye gerek yok. (Sessizce mektubu okur.)

UŞAK, kendi kendine. - Bu Sinyor pek kızgın. Fakat hanımın öfkesi de bununkinden aşağı değil. Yazlığa neşeli neşeli gittiler, babaları üstünde geri döndüler. (Çıkar.)

ON BİRİNCİ SAHNE

LEONARDO, yalnız.

LEONARDO - Vay başıma gelenler! Neler işitiyorum! Ne mektuptur bu, neler yazıyor Paolino! Köydeki malıma mülküne el konmuş, köşkümdaki eşyalara, hatta ödünç aldığım çamaşırlara, sofra takımlarıyla gümüşlere haciz konmuş ha?! Paolino da mahkeme kararı üzerine tutuklanmış! Bu bana indirilen son darbedir. Namusum yok oldu. Montenero'da hâlâ çok kimse var. Bütün bunlar hakkımda neler söyleyecekler? Adımı nasıl lekeleyecekler? Kendimi bu kadar görkemli ve parlak göstermiş olmam neye yaradı sanki? Ne kadar düşkün olduğum ortaya çıktı artık, her isteğim suya düştü. Ah! Bu darbe beni yıktı, yerlere serdi. Giacinta, Guglielmo, onlar da benimle alay edecekler. Onlardan nasıl öç alabilirim ben? Kendimin en büyük düşmanı kendim değil miyim? Deli, aptal, kendimin düşmanı benim, ben kendimim!

PERDE II

BİRİNCİ SAHNE

Leonardo'nun odası.

LEONARDO, yalnız.

LEONARDO - Ne yapacağımı şaşırdım. Düşünüyorum da, şu kara düşüncelerim bana bir çare gösterecek yerde beni umutsuzluğa düşürüyor. Livorno'da artık nasıl kalabilirim, bilmiyorum; ama buradan uzaklaşmak için de ne bir çare görüyorum, ne de buna cesaretim yetiyor. Sinyora Giacinta hakkımda ne düşünecek? Bu perişan durumumla Sinyor Filippo'dan kızını, sekiz bin altınlık çeyizi hangi yüzle isteyeceğim? Yazık! Bunca karayazılıken beni bir de aşk kasıp kavuruyor. Hey Tanrım! İşte Sinyor Fulgenzio. Daha onu görür görmez yüzüm kızarıyor; yapmamı söylediklerini, öğütlerini anımsıyorum da, bunlardan nasıl hiç yararlanmadığımı

düşünüyorum.
İKİNCİ SAHNE

FULGENZIO ile önceki.

FULGENZIO, kendi kendine. - Bizim deli, savurgan, kendini beğenmiş işte burada.
LEONARDO - Pek sevgili Sinyor Fulgenzio, saygılarımı sunarım.
FULGENZIO, soğuk. - Ben de sunarım. Köyde iyi vakit geçirdiniz mi?
LEONARDO - Sevgili efendim, bir daha bana köyden söz etmeyin. Öyle büyük bir nefret bağladım ki, dünyanın bütün altınlarını verseler bir daha yazlığa gitmem.
FULGENZIO - Evet, niyet çok iyi. Ne yazık ki biraz geç kalmışsınız.
LEONARDO - Hiç olmamaktansa, varсын geç olsun.
FULGENZIO, coşkulu. - Geç olsun iyi, ama yalnızca iş işten geçmiş olmasın, kararınız parasızlıktan değil de, doğru davranmak niyetinden ileri gelmiş olsun.
LEONARDO - Böyle bir uçurum kıyısında bulunduğumu sanmıyorum.
FULGENZIO - Düşecek kadar düşmüşsünüz, daha ne olsun ki? Beni de mi kandırmaya kalkışıyorsunuz? Şaşıyorum size doğrusu. Kendinize bir kız isteyerek, benim gibi onurlu bir insanı bile güç bir duruma soktuğunuz için şaşkınlık içindeyim. Durumunuzu biliyorsunuz; bu yaptığınız bal gibi insanları aldatma, sahteliktir. Fakat ben kendimi temize çıkaracağım; Sinyor Filippo'ya her şeyi olduğu gibi anlatacağım. Sonra, o ne isterse yapsın; ben bu işten elimi çekiyorum ve bir daha böyle işlere karışmayacağım ant içiyorum.
LEONARDO - Ah! Sinyor Fulgenzio, Tanrı rızası için, beni umutsuzluğa düşürmeyin. Durumumu biliyorsunuz, acıyı bana. Ağlanacak bir durumdayım, sığınacak bir köşecik bile bulamıyorum; çaresiz bir karara başvurmak zorunda kalacağım. Para yok, saygınlık yok, dost kalmadı, koruyan yok... Yaşamım benim için bir yüz kızartısı, sürekli bir sıkıntı olacak. Bana yardım edin, Sinyor Fulgenzio, yardım edin, başımın üstünde kara bulutlar olduğunu seziyorum. Bu sorun bir aile faciası ve cesedimin sokaklarda sürünmesiyle son bulmasın.
FULGENZIO - Oğlum olsaydınız, kemiklerinizi sopayla kırmak isterdim. Sizin gibiler işte böyle konuşurlar: Bir umudum kalmadı, kendimi asmak, denize atmak istiyorum, derler. Bu işi pek umursamalıydım, çünkü sizinle hiçbir ilgim yok. Fakat insanım, bende insanlık duyguları var, herkese acıyorum; bir başınıza bırakılmayı hak ettiniz, ama sizi bırakmaya kalbim yetmiyor.
LEONARDO - Tanrı sizden razı olsun! Bir insan kurtarıyorsanız, perişan bir aileyi kurtarıyorsunuz. Yüz kızartısından, yoksulluktan, alacaklılar sürüsünden beni kurtarın!
FULGENZIO - Fakat ne sanıyorsunuz? Size yardım etmek için kendimi mi yok edeceğim? Yeniden borca giresiniz diye borçlarınızı mı ödeyeceğim?
LEONARDO - Hayır, Sinyor Fulgenzio, bir daha borca girmeyeceğim.
FULGENZIO - Bir tek sözünüze dahi inanmıyorum.
LEONARDO - Peki, ama şimdiye kadar söylediklerinizle ne demek istemiştiniz?
FULGENZIO - Şimdiye kadar söylediklerimle, benden daha fazla size yardım edebilecek ve benden daha fazla bu kötü durumunuzda sizi korumak zorunda olan dayınız Bernardino'dan size yardım etmesini isteyeceğimi söylemek istiyorum. Ve eğer sizin için bu kadar zamandır didinip uğraşıyorsam, konuşuyorsam, öğütler veriyorsam, sanırım bana düşen görevden fazlasını yapmış oluyorum.
LEONARDO - Sinyor, ben kendimi size teslim ediyorum; fakat dayım Sinyor Bernardino'dan bir şey çıkmayacak.
FULGENZIO - Niye çıkmayacakmış?
LEONARDO - Çünkü pintinin biridir, eli çok sıkıdır, ölse bile kimseye on para vermez; sonra öyle küçük düşürücü bir tavrı vardır ki insan çekemez.
FULGENZIO - Ne olursa olsun, bu adımı atmak gerek, bulunduğumuz durumdan kurtulmak için bu noktadan hareket etmek gerek. Dayınız size yardım etmezse, kim etsin istersiniz?
LEONARDO - Doğru, haklısınız; bütün bu söyledikleriniz doğru.
FULGENZIO - Haydi, öyleyse benimle gelin.
LEONARDO, çıkmak üzere. - Geliyorum, fakat hiç de istemeyerek.
ÜÇÜNCÜ SAHNE

Üstünde gala giysisiyle VITTORIA ve öncekiler.

VITTORIA - Bir dakika, Sinyor Leonardo.
LEONARDO - Çabuk söyleyin, çünkü yitirecek vaktim yok.
VITTORIA - Sinyora Giacinta'ya benimle gelmek ister misiniz diye soracaktım.
LEONARDO - Sevinerek gelirdim, fakat şimdi buna olanak yok. Siz gidin, sağlığını, sizi nasıl kabul ettiğini, benim hakkımda nasıl konuştuğunu, evlenmemiz hakkında neler düşündüğünü bana bildirirsiniz.

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

VITTORIA - Siz henüz kendisini görmediniz mi?

LEONARDO - Hayır, henüz görmedim.

FULGENZIO, Leonardo'ya. - Haydi, çabuk olun.

LEONARDO, Fulgenzio'ya. - Hazırım.

VITTORIA - Sevgili ağabeyim, ona karşı ilgi göstermezseniz, nasıl bir kimse olduğunu siz de biliyorsunuz, her umudu kesebilirsiniz.

LEONARDO - Sinyor Fulgenzio, ha yarım saat önce, ha yarım saat sonra, fark etmez sanırım.

FULGENZIO, Leonardo'ya. - Dayınız, vakti geldi mi sofraya oturur, yemekten sonra da uyumayı alışkanlık edinmiştir.

LEONARDO, Fulgenzio'ya. - Öyleyse vakit yitirmeyelim.

VITTORIA - Sizden yakınırsınız, kendisini görmekte kusur ettiğinizi söylerse, sizi bağışlatmak için ne söyleyeyim?

LEONARDO, Fulgenzio'ya. - Dayıyı görmeye yemekten sonra gitsek, olmaz mı?

FULGENZIO, Leonardo'ya. - Evinizi yine bir sürü alacaklılarla dolu mu görmek istiyorsunuz?

LEONARDO, kendi kendine. - Hay kör şeytan! Yine başım belaya girdi!

FULGENZIO, Leonardo'ya. - Haydi gidelim de şu yürek ağrısından kurtulun.

VITTORIA - Yazlıkta olupbitenlerden sonra, sizi son derece ilgilendirecek bir işte bu kadar soğuk davranmanıza şaşıyorum doğrusu, ağabey.

LEONARDO, kendi kendine. - Ah, evet! Vittoria doğru söylüyor. İlgisiz davranmak tehlikelidir. Giacinta bana karşı büyük bir sevgi göstermiyor, her şey onun için bir bahane olabilir.

FULGENZIO, Leonardo'ya. - Geliyorsanız, gelin, yoksa ben gidiyorum.

LEONARDO, Fulgenzio'ya. - Bir saniye, lütfen.

VITTORIA, Leonardo'ya. - Beni dinleyin, Sinyora Giacinta'nın Montenero'da kahyanın karısına yaptığı ziyareti unutmayın.

LEONARDO, kendi kendine. - Ah! Yüreğimi parçalayan iğneleyici bir uyarı bu!

Sinyor Fulgenzio, gidip Bernardino dayıyla siz konuşup görüşseniz olmaz mı?..

FULGENZIO - Anlaşıldı! Hoşça kalın, beyefendi. (Çıkmak üzere.)

LEONARDO, Fulgenzio'ya. - Hayır, durun: Sizinle geliyorum. (Kendi kendine.)

Nereye dönsen, her yanda kayalık, fırtına ve uçurumlarla karşılaşıyorum.

(Vittoria'ya.) Gidin, Sinyora Giacinta'ya... ne diyeyim... Bir türlü karar veremiyorum... Ne isterseniz onu söyleyin. (Fulgenzio'ya.) Haydi, gidelim. Aklım başımda değil, ne istediğimi kendim de bilmiyorum. İçimdeki korku, endişe, üzücü umutsuzluk arttıkça artıyor. (Fulgenzio ile çıkar.)

DÖRDÜNCÜ SAHNE

VITTORIA, sonra GUGLIELMO ve FERDINANDO .

VITTORIA - Pek münasebetsiz, şu yaşlı adam. Fakat bu durumumuzla ağabeyimin ona gereksinimi olduğunu anlamalı; dayanmalıyım. Hah! İşte Sinyor Guglielmo! Artık gönül indirmesinin zamanı gelmişti. Fakat onunla birlikte o ağız yırtık Ferdinando da var. Sanki Guglielmo özellikle yapıyor, sanki benimle baş başa görüşmekten kaçınıyor bu adam. Bütün bunlar az sevgi belirtisidir. Kuşku larım gitgide artıyor.

FERDINANDO, Guglielmo'ya. - Fakat sevgili dostum, benim işim var, fazla kalamam.

GUGLIELMO, Ferdinando'ya. - Bağışlayın; ziyaret kısa sürecek. Sizinle görüşmem gerekiyor. (Kendi kendine.) Mademki buraya gelmek başımın derdi, bari üçüncü bir kişi yanımda bulunsun; bu işime gelir.

VITTORIA, kendi kendine. - Bu sinyorların arasında önemli gizler var, galiba.

FERDINANDO - Saygılarımı sunarım, Sinyora Vittoria.

VITTORIA, Ferdinando'ya. - Bizi bu kadar sık sık onurlandırmanızın nedeni nedir acaba, Sinyor?

FERDINANDO - Arkadaşımla birlikte geldik.

VITTORIA - Yoksa Sinyor Guglielmo yalnız gelmekten korkuyor mu?

GUGLIELMO - Bağışlayın, Sinyora. Henüz eşiniz olmak onuruna kavuşmadım; size karşı saygılı davranmam gerekmez mi?

FERDINANDO - Sinyora, düğün dernek ne zaman?

VITTORIA - Bizim pek soylu Sinyor Guglielmo ne zaman dilerse.

GUGLIELMO - Sinyora, benden daha iyi bilirsiniz ki, öyle damdan düşer gibi evlenilmez.

FERDINANDO - Evlenme sözleşmesini imzaladınız mı?

VITTORIA - Hayır, efendim, Livorno'ya gelir gelmez yapılacak olan şu iki dakikalık işi yapmak için henüz kendileri vakit bulamadılar.

GUGLIELMO - Henüz noteri bulamadım.

FERDINANDO - Notere ne gerek var? Bu gibi anlaşmalar özel olarak da yapılır. Montenero'da bu konuda size hizmet etmeye hazır olduğumu söylemiştim; şimdi de

hazırımı, dilerseniz.

VITTORIA - Sinyor Guglielmo razıysa...

GUGLIELMO - Doğrusunu isterseniz, Sinyor Leonardo noteri bulmak görevini bana vermişti. Ben noteri gördüm, bu akşam buluşmak üzere sözleştik. Kendisine karşı böyle yersiz bir davranışta bulunmamıza ve bu işi çözümlmek için fazla acele etmemize hiçbir neden görmüyorum.

VITTORIA - Tabii, tabii, madem bu akşam olacaktı...

FERDINANDO - Sözleşmenin bugün imzalanacağını Sinyora Vittoria'nın önceden bildiğini sanıyorum.

VITTORIA - Neden öyle sanıyorsunuz?

FERDINANDO - Çünkü gelinliğinizi giymişsiniz.

VITTORIA - Hayır, yanıyorsunuz. Sinyora Giacinta'yı görmeye gidecektim, onun için beyaz giydim.

GUGLIELMO - Sinyora Giacinta'ya bu saatte mi gideceksiniz?

VITTORIA - Elbette: madem bu töreni yapmak gerek, bir an önce kurtulayım.

GUGLIELMO - Yalnız mı gidiyorsunuz?

VITTORIA - Ağabeyimin de benimle gelmesini istiyordum, fakat işleriyle uğraşıyor.

GUGLIELMO - İzin verirsiniz ben size eşlik edeyim.

VITTORIA, alayla. - Ah! Sinyor Guglielmo, çok nazıksınız, teşekkür ederim, bana bu kadar nazik davrandığınızı ilk kez görüyorum. Hayır, hayır, efendim, rahatsız olmayın.

FERDINANDO, kendi kendine. - Bu ziyaret şimdi beni eğlendirmeye başladı.

GUGLIELMO - Bağışlayın, sinyora. Bence birlikte gitmemiz yerinde olur. Sinyor Filippo ile Sinyora Giacinta'yı ziyaret etmek benim de görevim; bu görevi sizinle birlikte yaparsam, herhalde siz de hoşnut olursunuz.

VITTORIA - Sizin pek yerinde öğüdünüz aklımda: eşiniz olmadıkça bizi birlikte görmeleri uygun düşmez.

FERDINANDO - Doğru söylüyor; sakınmayla konuşuyor. Siz gidip noteri bulun, elini çabuk tutsun, bu arada ben sizin yerinize Sinyora Giacinta'yı görmeye giderim.

VITTORIA, Guglielmo'ya. - Bir saate kadar dönünce, sizi burada noterle bulsam, hiç kötü olmaz.

GUGLIELMO - Sinyor Ferdinando ile mi gitmek istiyorsunuz?

VITTORIA - Evet, yalnız gitmemek için, onunla gideceğim.

GUGLIELMO - Ben, her ikinizi de hoşnut etmek için araya girdim.

VITTORIA, Guglielmo'ya. - Sinyor Ferdinando'yu yanımda görürlerse, kimse bir şey söylemez.

GUGLIELMO - Evet Sinyora, anladım. Hoş olmayan yaratılışım sizi rahatsız ediyor. Sinyor Ferdinando ise nükteli ve parlak bir genç. Pek mutlu bir koca olamayacağımı daha pek erkenden anlatmaya başlıyorsunuz. Açıkça konuşalım, sinyora, hoşunuza gitmiyorsa, istediğinizi yapmakta özgürsünüz.

VITTORIA - Sizi sevmesem, soğukluğunuzdan endişe eder, evlenme sözleşmesini bir an önce yapmak için bu kadar üstelemezdim.

GUGLIELMO - Hem beni sevdiğinizi söylüyor, hem de benim yanımda başka birini yeğliyorsunuz!

FERDINANDO - Dostum, baksanıza! Yoksa beni mi kıskanıyorsunuz?

VITTORIA, Guglielmo'ya. - Aklınızdan böyle şeyler geçeceğini hiç düşünmezdim.

GUGLIELMO - Yersiz düşünmüyorum; gözümle gördüklerime inanıyorum.

VITTORIA - Sinyor Guglielmo, benimle açık konuşun.

GUGLIELMO - Bundan daha açık konuşamam. Bana karşı layık olduğumu sanmadığımı bir biçimde davranıyorsunuz.

VITTORIA, kendi kendine. - Demek beni sandığımdan çok seviyormuş!

FERDINANDO - Bakın, sizleri rahatsız ediyorsam, hemen gideyim.

GUGLIELMO - Hayır, hayır, kalın, Sinyora Vittoria'ya eşlik edin.

VITTORIA - Yok, sevgili Sinyor Guglielmo, bu konuyu bu kadar ciddiye almayın.

Sizi kırmışsam, özür dilerim. Sizi bütün kalbimle seviyorum. Sizin eşiniz olacağım; yalnızca size bağlı olmak istiyorum. Sinyora Giacinta'ya sizinle birlikte gideceğim. Hatta isterseniz, gitmem bile.

GUGLIELMO - Bu göreneğe uymak her ikimiz için de aynı derecede bir borçtur.

VITTORIA - Öyleyse hemen gidelim. Beni onurlandırdınız, Sinyor Ferdinando, ama bağışlayın beni,.

FERDINANDO - Rica ederim. Benim için hepsi bir.

GUGLIELMO - Sinyor Ferdinando, isterse, bizimle birlikte gelsin.

VITTORIA - Fakat gerek yok...

GUGLIELMO - Gerek var, Sinyora, namus ve onurun korunması için benim gösterdiğim, sizin de kabul ettiğiniz nedenden dolayı gerek var.

FERDINANDO - Demek artık hizmetlerinizi göreceğim.

VITTORIA - Ah! Sinyor Guglielmo, beni gerçekten seviyorsanız...

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

GUGLIELMO - Haydi, yemek saati gelmeden gidelim.

VITTORIA - Nasıl isterseniz, ben hazırım.

GUGLIELMO, Ferdinando'ya. - Dostum, Sinyora Vittoria'ya eşlik eder misiniz?

FERDINANDO, Guglielmo'ya. - Kolumu mu vereyim?

GUGLIELMO - Evet, lütfen.

VITTORIA, Guglielmo'ya. - Peki ama, niye sizin kolunuza girmemeyim?

GUGLIELMO - Kendini bilen bir erkeğim ben, Sinyora. Yeter ki bana haksız davranmayın.

VITTORIA - Fakat ben, doğal olarak...

GUGLIELMO - Sinyora, biraz anlayışlı olun; lütfen, rica ediyorum.

VITTORIA - Pekâlâ. (Kendi kendine.) Şimdi biraz daha hoşnutum. (Ferdinando'ya elini verir.)

FERDINANDO, kendi kendine. - Doğrusu, beni öyle durumlara sokuyorlar ki... Fakat neyse, hiç olmazsa düşünlerinde benim de bir yerim olacak (Vittoria ile çıkar.)

GUGLIELMO, kendi kendine. - Giacinta'yı görmek fırsatını bulayım diye, ne hilelere başvurmak, ne güçlüklerle katlanmak zorunda kaldım! (Çıkar.)

BEŞİNCİ SAHNE

Bernardino'nun evinde bir oda.

BERNARDINO, eski zaman giyimiyle,
PASQUALE (bir uşak), sonra FULGENZIO.

BERNARDINO, Pasquale'ye. - Beni kim arıyor? Kim istiyor?

PASQUALE - Sinyor Fulgenzio size saygılarını sunmaya gelmiş.

BERNARDINO - Buyursun, buyursun. Buyurun Sinyor Fulgenzio.

FULGENZIO - Saygılar sunarım, Sinyor Bernardino.

BERNARDINO - Günaydın, sevgili dostum. Nasılsınız, iyi misiniz? uzun zamandır ortaklıklarda yoktunuz.

FULGENZIO - Tanrı'ya bin şükür, yaşlılığın etkilerini duymaya başlayan yaşlı bir adama bağışlandığı kadar iyiyim.

BERNARDINO - Benim gibi yapın, umursamayın. Biraz da katlanmak gerek; fakat insan ne kadar az umursarsa, o kadar az acı çeker. Ben, karnım acıktığı zaman yiyorum, uykum geldiği zaman da uyuyorum, canım istedi mi de eğleniyorum. Umursadığım yok, hiç tasa etmiyorum. Niye tasa edecek mişim? (Gülerek.) Ah, ah, ah, hepsi bir! Umursamak da neymiş?

FULGENZIO - Tanrı iyiliğini versin! Olağanüstü bir huyunuz var. Başa gelene eyvallah diyenlere ne mutlu!

BERNARDINO, gülerek. - Hepsi bir, hepsi bir. Hiç tasa etmemeli.

FULGENZIO - Oldukça önemli bir iş için sizi rahatsız etmeye geldim.

BERNARDINO - Sevgili Sinyor Fulgenzio, karşınızda, buyruğunuzdayım.

FULGENZIO - Dostum, sizinle, yeğeniniz Sinyor Leonardo hakkında konuşmalıyım.

BERNARDINO - Saygıdeğer marki hakkında mı? Neler yapıyor Sinyor Marki? İyidirler umarım.

FULGENZIO - Doğrusunu isterseniz, pek akıllıca işler yapmamış.

BERNARDINO - Akıllıca işler yapmamış mı? Yok, izninizle! Ben öyle sanıyorum, o bizden daha akıllıdır. Bizler güçlüklerle geçinmek için çabalıyoruz, o ise eğleniyor, varını yoğunu harcıyor; neşe içinde; nasıl, sizce akıllıca davranmıyor mu?

FULGENZIO - Alaycı bir tavırla konuştuğunuzu, fakat içinizden yaptıklarını hiç doğru bulmadığınızı, hiç beğenmediğinizi anlıyorum.

BERNARDINO, alayla. - Yok canım! Pek saygıdeğer Sinyor Marki Leonardo'nun yaşamına karışmaya cesaret edemem. Kendisine, artamlarına, o güzel sırmalı giysilerine çok saygım vardır.

FULGENZIO - Sevgili dostum, çok rica ederim, biraz ciddi konuşalım.

BERNARDINO - Tabii, tabii, ciddi konuşalım.

FULGENZIO - Yeğeniniz çok kötü bir durumda.

BERNARDINO - Çok kötü durumda mı? Sakın arabadan düşmüş olmasın? Yoksa arabanın üç çift atı gemi azıya alıp parladı mı?

FULGENZIO - Siz gülüyorsunuz, ama gülecek bir şey yok. Yeğeninizin o kadar çok borcu var ki, barınacak delik bulamıyor.

BERNARDINO - Yok canım! Sorun yalnızca buysa, zararı yok. Borç yüzünden o değil, alacaklılar çekecek.

FULGENZIO - Fakat mal mülk kalmamışsa, saygınlık yoksa, nasıl yaşayabilir?

BERNARDINO - Zararı yok, zararı yok. Her gün evinde yemeğe gelmiş olanlardan birinin evine gitse, aç kalmaz.

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

FULGENZIO - Aynı perdeden konuşmayı sürdürdüğünüze bakılırsa, benimle alay ediyorsunuz.

BERNARDINO - Sevgili Sinyor Fulgenzio, sizi ne kadar sevdiğimi, ne kadar saydığımı bilirsiniz.

FULGENZIO - Madem öyle, beni dinleyin ve ciddi olarak yanıt verin. Bilmiş olun ki Sinyor Leonardo evlenmek için çok güzel bir fırsat ele geçirmiştir.

BERNARDINO - Hoşnut oldum, sevindim.

FULGENZIO - Fakat dertlerine bir çare bulunmazsa, ne kızı alabilecek, ne de çeyizi.

BERNARDINO - Ne?! Onun gibi bir adam mı? Ayağını nereye değdirse, her yandan para çıkar.

FULGENZIO, kendi kendine. - Sabrım tükeniyor. Sinyor Leonardo bana söylemişti bunu. (Bernardino'ya alınmış.) Size söylüyorum, yeğeninizin durumu çok kötü..

BERNARDINO, güya ciddi. - Öyle mi? Madem siz söylüyorsunuz, öyledir.

FULGENZIO - Fakat durumunu kolayca düzeltebilir.

BERNARDINO - Alâ, düzeltir.

FULGENZIO - Ama size gereksinimi var.

BERNARDINO - Yok! İşte bu olamaz!

FULGENZIO - Size güveniyor.

BERNARDINO - Bizim Sinyor Marki mi? Olanaksız!

FULGENZIO - Böyledir, diyorum, sizin iyi yüreğinize, sevginize güveniyor. Kötü karşılamayacağınızı bilsem, elinizi öpmesi ve bağışlanma dilemesi için kendisini buraya çağırırdım.

BERNARDINO - Bağışlanma mı? Niye benden bağışlanmasını dileyecermiş? Ne yaptı bana ki benden bağışlanma dilesin? Yok canım, benimle alay etmeyin; bu kadar saygıya layık değilim ben; bu kadar iltifat olmaz, arkadaşız, akrabayız. Sinyor Leonardo mu? Yoo, Sinyor Leonardo ile aramızda böyle törenin yeri yoktur.

FULGENZIO - Buraya gelirse, onu iyi karşılayacak mısınız?

BERNARDINO - Niye karşılamayayım?

FULGENZIO - Öyleyse izninizle, çağırayım.

BERNARDINO - Buyurun, ne zaman isterseniz buyurun.

FULGENZIO - Öyleyse gidip çağırayım.

BERNARDINO - Sinyor Leonardo nerede ki?

FULGENZIO - İçeride, salonda bekliyor.

BERNARDINO biraz şaşırarak. - Salonda mı bekliyor?

FULGENZIO - İsterseniz çağırayım.

BERNARDINO - Evet, hay hay, çağırın.

FULGENZIO kendi kendine. - Onu dinlerse belki bir şey yapar. Kendi adıma, oynadığım rol canımı sıkmaya başladı. (Çıkar.)

ALTINCI SAHNE

BERNARDINO, sonra FULGENZIO ile
LEONARDO, daha sonra PASQUALE.

BERNARDINO - Ah, ah, ah, bizim yaşlı onu birlikte getirmiş. Gediğe kendisi saldırdı: akını desteklemek için destek güçleri varmış!

FULGENZIO - İşte, Sinyor Leonardo burada.

LEONARDO - Oo! Yeğen efendi, saygılar sunarım; nasılsınız, iyisiniz umarım? Kız kardeşiniz hanım nasıllar? Pek sevgili yeğen hanımım nasıllar? Yazlıkta eğlendiniz mi? Sağlığınız yerinde ya! Nasıl, iyi vakit geçiriyor musunuz? Tabii, öyledir, çok çok sevindim.

LEONARDO - Kullandığınız nazik sözlerden sezdiğim kadar büyük bir sevgiyle karşılanmaya layık değilim. Hak etmiş olduğum azarları belki tatlı sözlerle gizlemek istiyorsunuz diye haklı olarak korkuyorum.

BERNARDINO, Fulgenzio'ya. - Ne dersiniz? Ne akıllı delikanlı, değil mi? Ne üslubu var, ne güzel konuşuyor!

FULGENZIO - Bırakalım şu boş lafları. Size söylediklerimi duydunuz. Sizin iyi yüreğinize son derece gereksinimi var, bütün içtenliğiyle size sığınıyor.

BERNARDINO - Yapabilseydim... Elimden gelseydi... Olabilseydi...

LEONARDO, şapkasını eline alarak. - Ah, dayıcığım...

BERNARDINO - Giyin şapkanızı.

LEONARDO - Üzgünüm, beni yanlış davranışlarım...

BERNARDINO - Şapkanızı başınıza koyun.

LEONARDO - Beni batırdı!

BERNARDINO - Lütfen. (Şapkayı Leonardo'nun başına koyar.)

LEONARDO - Eğer siz bana yardım etmezseniz...

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

BERNARDINO, Fulgenzio'ya. - Saat kaç?

FULGENZIO, Bernardino'ya. - Lütfen onu dinleyin.

LEONARDO - Ne olursunuz, sevgili dayıcığım... (Şapkasını çıkarır.)

BERNARDINO - Zavallı köleniz. (Takkesini çıkarır.)

LEONARDO - Bana arkanızı çevirmeyin.

BERNARDINO, takkesi elinde. - Yok! Böyle bir terbiyesizliği dünyada yapmam.

LEONARDO, şapkasını elinde tutarak. - Bütün zayıflığımı, yazlığın gereğinden fazla görkemli oluşudur.

BERNARDINO - İzninizle. (Takkesini giyer.) Çok kalabalık mıydınız bu yıl? Eğlenceli oldu mu?

LEONARDO - Hep delilik bunlar, efendim; bunu itiraf ediyorum, her şeyi anladım ve cidden pişman oldum.

BERNARDINO - Evlenecekmişsiniz, öyle mi?

LEONARDO - Evet, doğrudur, sekiz bin altınlık çeyiz de belimi doğrultabilir.

Fakat siz beni şu ufak tefek borçlardan kurtarmazsanız...

FULGENZIO - Gelin, Sinyor Filippo Ganganelli'nin kızıdır.

BERNARDINO - Güzel, kendisini tanıyorum, efendi bir adamdır: güzel yazlık yerlerine gider, neşeli, hoş bir adamdır. Çok iyi bir aile seçmişsiniz. Çok, çok hoşnut oldum.

LEONARDO - Fakat hiç olmazsa bir kısmına bir çare bulamazsam...

BERNARDINO - Sinyor Filippo'ya lütfen selamlarımı iletin.

LEONARDO - Efendim, dertlerime bir çare bulamazsam...

BERNARDINO - Kendisini kutladığımı da söyleyin.

LEONARDO - Sözlerime hiç kulak asıyorsunuz, sinyor.

BERNARDINO - Evet, sinyor, güvey olduğunuzu anlıyorum, sevindim de.

LEONARDO - Bana yardım etmeyecek misiniz?

BERNARDINO - Gelinin adı nedir?

LEONARDO - Beni böyle ortada bırakmaya yüreğiniz elverecek mi?

BERNARDINO - Ah! Yeğen efendimin evlenecek olmasına ne kadar sevindim!

LEONARDO - Güya sevindiniz, teşekkür ederim, ama emin olun, sizi bir daha asla rahatsız etmeyeceğim.

BERNARDINO - Zavallı köleniz.

LEONARDO Fulgenzio'ya. - Ben size demedim mi? Sanki bir şey içimi kemiriyor; çekemem artık. (Çıkar.)

BERNARDINO - Saygılar sunarım, yeğen efendi.

FULGENZIO, Bernardino'ya öfkeyle. - Kölenizim.

BERNARDINO - İyi günler, sevgili Sinyor Fulgenzio.

FULGENZIO - Böyle olacağını bilseydim, sizi rahatsız etmezdim.

BERNARDINO - Günün, gecenin her saatinde gelmekte özgürsünüz.

FULGENZIO - Köpekten betersiniz!

BERNARDINO - Aferin, aferin. Yaşasın Sinyor Fulgenzio!

FULGENZIO, kendi kendine. - Alimallah kendi ellerimle boğazlarım şu adamı. (Çıkar.)

BERNARDINO - Pasquale!

PASQUALE - Efendim.

BERNARDINO - Sofrayı hazırla. (Çıkar.)

YEDİNCİ SAHNE

Filippo'nun evinde bir oda.

GIACINTA ile BRIGIDA, sonra UŞAK.

BRIGIDA - Hayır, sinyora: şöyle söyleyeceğim, şöyle yapacağım, böyle olacak, böyle istiyorum demek boştur. Bazı durumlarda insan kendine egemen olamaz.

GIACINTA - Demin başıma gelen bir daha başıma gelmeyecek.

BRIGIDA - Umarım, dediğiniz gibi olur, ama kuşku var.

GIACINTA - Benimse kesin bir güvenim var.

BRIGIDA - Bu güven acaba nereden ileri geliyor?

GIACINTA - Dinle; şu kesin, Tanrı bana yardım etmek istiyor. Endişeler içindeyken, kendimi avutmak için elime bir kitap aldım, şöyle, elime geçen gelişigüzel bir kitap, ama bundan daha uygunu olamazdı; adı "Ruh Hastalıklarına Karşı Çareler." Bu kitaptan öğrendiğim şeyler arasında şu da var; üzücü bir düşünceden kurtulmak için, insan bunun tersi olan bir düşüncüyü aklına getirmelidir. Kitapta, beynimizin türlü türlü düşüncelerin kapalı bulunduğu sayısız hücreyle dolu olduğu, istemin bu hücreleri dilediği gibi açıp kapatabildiği, mantığın da şu veya bu hücreyi açıp kapamak konusunda isteme yol gösterdiği yazılı. Örneğin, beynimde beni Guglielmo'yu düşünmeye yönelten hücre açıldı mı, ben mantığa başvuracağım, mantık da, görev, namus, doğruluk

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

düşüncelerinin bulunduğu çekmeceleri açmam için isteme yol gösterecek. Bunlar çarçabuk bulunmazsa, giysi, eliş, kâğıt oyunları, piyango, çene çalma, toplantı, gezinti ve bunlara benzer önemsiz şeylerle ilgilenmek bile yetiyor; eğer mantık işlemiyor, istem de görevini yapmıyorsa, o zaman zihnimiz aydınlanıncaya, başlama hücresi açılıncaya kadar, makineyi sarsmak, sert devinimler yapmak, kahkahalarla gülmek gerekiyor.

BRIGIDA - Ne yazık ki okumasını bilmiyorum; şu kitabı biraz ben de okuyayım diye sizden ricada bulunurdum.

GIACINTA - Seni de üzen bazı düşüncelerin mi var, yoksa?

BRIGIDA - Uyurken bile yakamı bırakmayan bir düşüncem var, sinyora.

GIACINTA - Nedir, söyle, kurtulman için hangi hücreyi açmak gerektiğini belki ben sana öğretebilirim.

BRIGIDA - Sorun şu ki, hanımımı -itiraf edeyim- ben Paolino'ya delice âşığıyım, siz de bana onunla evlenebilmem konusunda umut vermiştiniz; kendisi efendisine hizmet etmek için Montenero'da kaldı, ne zaman döneceği de belli değil.

GIACINTA - Ah! Brigida, bu senin düşüncen o kadar kötü bir düşünce olmadığı gibi, onu aklından çıkarman için seni uğraştıracak kadar üzücü de değil. Böyle bir evlenme ikiniz için de uygundur. Senin bu evlenmene hiçbir engel görmüyorum; aşk hücresinin kapamadan, umut hücresinin açman yeter.

BRIGIDA - Doğrusu, her ikisinin de ardına kadar açık olduğunu sanıyorum.

UŞAK - Sinyora, Sinyora Vittoria ile Sinyor Ferdinando ve Sinyor Guglielmo sizi görmeye gelmişler.

GIACINTA, kendi kendine. - Heyhat! (Uşağa.) Hay, hay, gelsinler, buyursunlar. (Uşak çıkar.)

BRIGIDA - İşte denemenin tam sırası, sinyora.

GIACINTA - Evet, tam sırası; buna çok sevindim.

BRIGIDA - Dersi unutmayın.

GIACINTA - Derhal uygulamaya geçtim. Kötü bir düşünce kafama saplanıp beni üzmeye başlar başlamaz, neşeli bir insan olan ve beni pek çok güldüreceğini umduğum Sinyor Ferdinando'yu düşünerek, onu derhal aklımdan çıkardım.

BRIGIDA - Gülün, makinayı sarsın ve eğlenin.

SEKİZİNCİ SAHNE

VITTORIA, GUGLIELMO,
FERDINANDO ile öncekiler.

VITTORIA - Hoş geldiniz, sevgili Giacintacığım.

GIACINTA, büyük bir neşeyle. - Hoş bulduk, hoş bulduk. Buyurun. Çabuk sandalye getirin.

FERDINANDO - Nasılsınız, iyisiniz umarım, Sinyora Giacinta?

GIACINTA - Hamdolsun, kendimi hiçbir zaman bu kadar iyi duyumsamadım.

GUGLIELMO - Çok sevindim.

GIACINTA - Teşekkür ederim, teşekkür ederim. Çabuk sandalyeleri. Verin buraya, buraya bir sandalye. (Seri bir davranışla bir sandalye alır.)

BRIGIDA, kendi kendine. - Makinayı sarsmak gereksinimi duyuyor.

GIACINTA - Haydi, buyurun, oturun. (Neşeyle.) Ne var ne yok, Livorno'da?

VITTORIA - Önemli bir şey işitmedim.

GIACINTA - Sinyor Ferdinando her şeyi bilir, her yanda dolaşır; o bize şimdi şehirdeki haberleri söyleyecektir.

FERDINANDO - Sinyora, ben bu sabah buraya sizinle birlikte geldim, Sinyor Guglielmo bir şeyler bilmedikten sonra, ben ne bilebilirim ki?

GUGLIELMO - Yeni haberlerim var, ama burada söyleyemem.

GIACINTA, Ferdinando'ya, koluna güçlü bir biçimde vurarak. - Haydi! Bizlere hoş bir şey anlatın.

FERDINANDO - Ne söyleyeyim ben?

VITTORIA - Sinyor Guglielmo'nun söylemek istediği şeyin, hepsini değilse de, hiç olmazsa birazını öğrenelim.

GIACINTA, Ferdinando'ya, yine koluna güçlü bir biçimde vurarak. - Siz, siz anlatın.

BRIGIDA, kendi kendine. - Şimdi de Sinyor Ferdinando'nun makinasını sarsıyor.

FERDINANDO - Sinyora, siz kolumu kırmak mı istiyorsunuz?

GIACINTA - Zavallıcık! Vah zavallı, ne kadar da narin! Acıttım mı?

GUGLIELMO - Biraz acıyın, sinyora, biraz acıyın.

GIACINTA, kendi kendine. - Yok olası! (Yüksek sesle.) Ne kadar da sevimli şu Sinyor Ferdinando! Beni güldürüyor, gülmekten bayılıyor, içimden gele gele güldüğüm zaman da soluğum kesiliyor.

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

VITTORIA - Sinyora Giacinta, acaba niye bu kadar neşelisiniz?
GIACINTA - Ben de bilmiyorum. Hiçbir zaman bugünkü kadar neşeli olmadım, adeta içim gülüyor.
FERDINANDO - Kesinlikle bir nedeni vardır.
GUGLIELMO - Herhalde neden, yakında yapılacak olan düğündür.
GIACINTA, kendi kendine. - Ah! Dilin kurusun inşallah! (Vittoria'ya.) Çok güzel bir giysisiniz var, Vittoriacığım.
VITTORIA - Eh! Zararsız.
FERDINANDO - Gelin olacağı nasıl da belli.
GIACINTA - Bu yıl mı diktirdiniz?
VITTORIA - Doğrusunu isterseniz, geçen yıl diktirmişt看.
GIACINTA - Yine de modası geçmemiş.
VITTORIA - Evet, bazı yerlerini değiştirttim.
GIACINTA - Monsieur de la rejouissance mı dikti?
VITTORIA - Evet, "mariage"ını (*) diken terzi.
FERDINANDO - Hazır "mariage"dan söz ediyorsunuz, hanımlar, düğününüz ne zaman?
GIACINTA, Ferdinando'yu dırter. - Konuşurken insanın sözünü kesmek! Çok kötü bir huyunuz var sizin!
FERDINANDO - Siz de bu sabah aklınızı benimle bozdunuz, galiba!
GIACINTA - Evet, yakanızı bırakmayacağım. Bir hayli hırpaladığınız o zavallı yaşlı teyzemin öcünü alacağım.
FERDINANDO - Sinyora Sabina'ya ne yaptım sanki ben?
GIACINTA - Ne mi yaptınız? Yapabileceğiniz en kötü davranışta bulundunuz. (Bu konuşma sırasında Giacinta Guglielmo'ya bakar.) Zayıf yanını buldunuz. Onu kandırdınız, delicesine âşık ettiniz. Onurlu bir erkek böyle davranışlarda bulunmamalıdır; bir erkek, temiz bir amacı olmadıkça, yaşlı olsun, genç olsun, karşısındakini âşık etmeye çalışmamalıdır; üstelik ister dul, ister kız olsun, bir kadının çıkarlarına veya saygınlığına zarar getirebileceğini gördü mü, ziyaretleriyle, yersiz ve yapmacık davranışlarıyla işkence etmektense, onu tuzağa düşürmeye çalışmaktansa, bu işten vazgeçmeli, çekinmelidir. Bunlar vahşice, tehlikeli, insanlığa uymayan şeylerdir. (Ferdinando, dönerek Guglielmo'ya bakar.)
GIACINTA, Ferdinando'ya. - Size söylüyorum, size söylüyorum. Ne bakıyorsunuz o yana? Sizinle konuşuyorum.
FERDINANDO, kendi kendine. - Şaka çıkıyorundan çıktı artık. Buna münasebetsizlik derler.
VITTORIA, kendi kendine. - Sinyora Giacinta adamakıllı kızmış. Bir bakıma haklı, ama zavallıyı biraz fazla hırpaladı.
GUGLIELMO, kendi kendine. - Zavallı Ferdinando! O sözlerin kimin için söylendiğini anlamıyorum. Benim yüzümden arada o yandı.
FERDINANDO, kendi kendine. - Bundan fazlasına katlanmaya niyetim yok. (Yüksek sesle.) Bayanlar, izninizle. (Ayağa kalkar.)
GIACINTA - Nereye gidiyorsunuz?
FERDINANDO - Fazla rahatsız etmeyeyim.
GIACINTA, neşeli. - Haydi canım! Sorun çıkarmayın, kalın burada.
VITTORIA - Zavallıcağızı biraz fazla hırpaladınız.
GIACINTA - Haydi canım, oturun şukaya, şaka ettim. (Zorla oturtur.) Zavallı Sinyor Ferdinando, gücendiniz mi?
FERDINANDO - Sinyora, şakalar böyle iğneleyici oldu mu...
GIACINTA, neşeli. - Hah! İşte babam geldi. Şimdi meclis tamam olur. Tanrı iyiliğini versin, o yaşlılığıyla dünyaya neşe saçar. Benden bin kez daha neşelidir.
VITTORIA, yavaşça Guglielmo'ya. - Giacinta bugün olağanüstü neşeli.
GUGLIELMO, yavaşça Vittoria'ya. - Evet, öyle. (Kendi kendine.) Bense, onun kendini için için yediğini sanıyorum. Fakat ben çekiyorum ya, biraz o da çeksın.

DOKUZUNCU SAHNE

FILIPPO ile öncekiler, sonra UŞAK.

FILIPPO - Kölenizim, efendiler.
VITTORIA - Hoş geldiniz, Sinyor Filippo.
FILIPPO - Bizze öğle yemeğine mi geldiniz?
VITTORIA - Ah! Hayır, ben görevimi yapmaya, ziyarete geldim.
GIACINTA, kendi kendine. - Onsuz da gelebilirdi.
FILIPPO - Buyurun, dilerseniz. Çok sevinirim. Tutun ki yazlıktayız.
VITTORIA - Bana kalırsa, teşekkür ederim. Bugün konuklarım gelecek, evde

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

bulunmam gerek.

FILIPPO, Vittoria'ya. - Ya Sinyor Leonardo'dan ne haber?

VITTORIA - İyidir. Henüz görmediniz mi kendisini?

FILIPPO - Daha onurlandırmadı, onu da görmek isterdim Amcası öldü mü, kaldı mı, ne oldu?

VITTORIA - Sağdır, sağdır; geri döndü, henüz ölmek niyetinde değil.

FILIPPO - Ah, şu işe bakın! Hekimler de onun için artık öldü diyorlardı.

Sevindim, zavallı adamcağız! Sinyor Leonardo'ya buraya gelmesini söyleyin, onunla konuşacaklarım var. Kızım ile evlenme işini bitirmemiz gerek.

GIACINTA, kendi kendine. - Al sana bir tane daha! Sanki evlenme sözünden başka konuşulacak şey yok!

VITTORIA - Söylerim, sinyor, onun da çok hoşnut olacağını sanıyorum.

GUGLIELMO - Sinyor Leonardo ilgisiz görünüyor. Sinyora Giacinta'nın değerini bilmiyor.

GIACINTA, kendi kendine. - Şu çirkin sözlerle beni terletecek ne var sanki? (Mendilini çıkarır, terini siler.)

UŞAK - Efendiler, Sinyora Costanza saygılarını sunuyor ve yeğeniyle Livorna'ya döndüğünü bildiriyor.

GIACINTA, kendini neşeli göstererek. - Aferin, çok sevindim. Küçük doktor bey de gelmiştir. O da evlenecek! Hem ne evlenme! Bakalım, ne haberler var. Şu sevimli Tognino ile adamakıllı eğlenmek istiyorum.

FERDINANDO - Hem ne evlenmeler, ne düğünler! İşte Sinyora Rosina, Sinyora Vittoria, Sinyora Giacinta buradalar.

GIACINTA, kendi kendine. - Hay kudurasın inşallah! (Yüksek sesle.) Ah! Hemen evlerine gitmek istiyorum. Çok merak ediyorum. Siz de gidecek misiniz, Vittoria? (Ayağa kalkar.)

VITTORIA - Gideceğim, fakat bu saatte olmaz.

FILIPPO - Evet, yemek saati. Şimdi gitmeye ne gerek var?

GIACINTA - Evet, doğru, yemekten sonra giderim. Giyinip taranmam, tuvalet yapmam gerek.

VITTORIA, ayağa kalkarak. - Sinyora Giacinta, fazla rahatsız etmeyelim.

GIACINTA - Güle güle, Vittoriacığım.

VITTORIA - Cariyenizim, Sinyor Filippo.

FILIPPO - Saygılar sunarım. Sinyor Leonardo'ya söylemeyi unutmayın.

GIACINTA, Filippo'ya öfkeyle. - Sizin de bir şeyi bin kez yineleme huyunuz var. Herkesi kendiniz gibi belleksiz mi sanıyorsunuz?

FILIPPO, Giacinta'ya. - Haydi, haydi sinyora, canımı sıkmayın.

VITTORIA - Hoşça kalın. (Çıkar.)

GIACINTA - Güle güle.

GUGLIELMO, Filippo ve Giacinta'yı selamlayarak. - Kölenizim, efendiler.

FILIPPO - Saygılar sunarım, Sinyor Guglielmo.

GUGLIELMO, çıkarak. - Kölenizim, Sinyora Giacinta.

GIACINTA, Guglielmo'ya. - Cariyenizim, cariyenizim, efendim. (Ferdinando'ya.) Küçük doktor beyle eğleneceğiz.

FERDINANDO, çıkarak. - Çok, çok eğleneceğiz. Kölenizim, efendim.

FILIPPO Ferdinando'ya. - Yine bekleriz.

GIACINTA, Ferdinando'ya. - Yine buyurun. (Yukarıda adı geçen üçü çıkar.)

FILIPPO - Daha süslenecek misiniz, elinizi çabuk tutun, çünkü karnım aç, yemek yemek istiyorum. (Çıkar.)

ONUNCU SAHNE

GIACINTA, sonra BRIGIDA.

GIACINTA - Kendimde değilim. Ne olduğumu bilmiyorum.

BRIGIDA - Hanımefendi, makine ne durumda?

GIACINTA - Tanrı aşkına, sus. Şaka ederek acımı arttırmaya uğraşma.

BRIGIDA - Sinyora, size bir söyleyeceğim var, fakat daha çok öfkelenmenizi istemem.

GIACINTA - Neymiş o söyleyeceğin?

BRIGIDA - Sakin olun, yoksa söylemem.

GIACINTA - Haydi, bağışla beni; bağışlanacak durumdayım. Söyle; seni öfkelenmeden dinleyeceğim.

BRIGIDA - Sinyora Vittoria Sinyor Ferdinando ile merdivenleri indiği sırada...

GIACINTA - Guglielmo ile değil miydi? Sinyor Ferdinando ile miydi?

BRIGIDA - Evet, Sinyora, Sinyor Ferdinando ile kol kola idi.

GIACINTA, kendi kendine. - Ben her zaman dememiş miydim? Guglielmo onu çekemez.

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

BRIGIDA - İşte, merdivenleri indiği sırada, Sinyor Guglielmo geri kaldı. Usulca beni çağırды...

GIACINTA - Ne söyledi sana o küstah?

BRIGIDA - Kızarsanız, başka bir şey söylemem.

GIACINTA - Hayır, kızmıyorum. Seni sakın sakın dinliyorum. Ne söyledi sana?

BRIGIDA - Elinde bir mektup vardı...

GIACINTA - Kimin için, bir mektup?

BRIGIDA - Sizin için.

GIACINTA - Benim için bir mektup ha? Sakın sakınmasız davranarak onu almayasın?

BRIGIDA - Hayır, sinyora, hayır. Almadım. (Kendi kendine.) Aldığımı söylersem, şuracıkta iki gözümü oyar.

GIACINTA, kendi kendine. - Bana bir mektup ha? Acaba ne yazmış olabilir?

BRIGIDA, kendi kendine - İstemiyordum, zorla verdi.

GIACINTA, kendi kendine. - Öte yandan onun şimdiki düşüncelerini öğrenmek benim için çok yararlı olurdu.

BRIGIDA, kendi kendine. - Ateşe atarım, olur biter.

GIACINTA - Mektubu sana verirken bir şey söylemedi mi?

BRIGIDA - Hayır, bir şey söylemedi, Sinyora.

GIACINTA - Sana mektup vermek istediğini nasıl anladın?

BRIGIDA - Beni çağırды; baktım, elinde bir kâğıt vardı.

GIACINTA - Peki, o kâğıdın bana verilmesini istediğini nereden anladın?

BRIGIDA - Kendisi söyledi!

GIACINTA - Demek ki konuştu!

BRIGIDA - İki sözcük çabuk söylenir.

GIACINTA - Ya sen niye geri çevirdin, niye mektubu almadın?

BRIGIDA - Almadım, çünkü o sizi rahatsız etmekten çekinmeyen, utanmazın biridir.

GIACINTA - Başımın belası, hep böyle kafasızca işler yaparsın. Çok merak ediyorum, geri çevirip almadığın şu mektubu görmek için varımı yoğumu verirdim.

BRIGIDA - Fakat ben, Sinyora...

GIACINTA - Sen daima akıllılık, politika, bilginlik taslarsın sen.

BRIGIDA- Ah! Sizi iyi bilirim ben, Sinyora, mektubu alıp almadığımı anlamak için böyle konuşuyorsunuz.

GIACINTA, tatlılıkla. - Brigida, yoksa mektubu aldın mı?

BRIGIDA - Aldıysam, bana dayak mı atacaksınız?

GIACINTA - Hayır, canım, sana teşekkür ederim. Tanrı razı olsun, derim. Seni hoşnut edecek bir armağan veririm.

BRIGIDA, kendi kendine. - Acaba inanayım mı?

GIACINTA, tatlılıkla. - Brigida, aldın mı?

BRIGIDA - Doğrusunu söylememi isterseniz, başka birine vermesin diye ben aldım. Daha iyi değil mi?

GIACINTA - Ah, ver onu bana! Öldürme beni!

BRIGIDA - İşte. Aldım da, kötü mü yaptım?

GIACINTA - Hayır, Tanrı senden razı olsun. Dur bir göreyim.

BRIGIDA - Alın.

GIACINTA - Ah! Tanrım! Yüreğim çarpıyor, elim titriyor. Ah şu mektup beni yok edebilir!

BRIGIDA - Benim dediğim gibi yapın, sinyora; yakıverin, okumayın.

GIACINTA - Git buradan, yalnız bırak beni.

BRIGIDA - Ah! Hayır, bağışlayın, fakat sizi yalnız bırakamam.

GIACINTA, öfkeyle. - Sana söylüyorum, git buradan; beni kızdırma!

BRIGIDA - Evet, Sinyora, nasıl isterseniz. (Kendi kendine.) Eh! Elbet, hiç aşığılama, azar dururken armağan beklenir mi? Biliyordum zaten... (Çıkar.)

ON BİRİNCİ SAHNE

GIACINTA, yalnız.

GIACINTA - Beni ziyaretleriyle üzmesi yetmiyormuş gibi, bir de mektuplarıyla canımı sıkmak istiyor. Ne derse desin, benim için hepsi bir. Karar verilmiştir. Öyle bir biçimde yanıt vereceğim ki, utanacak, vazgeçecek, deliye dönecek. Montenero'da, korulukta kendisine söylemek cesaretini bulduğum şeyleri unutmussa, ona yazarak anımsatabilirim. Bakalım, bana ne yazmak cüretini buldu. (Mektubu açar ve okur.) Küçük hanım; bu sabah saygılarımı sunmak üzere sizi görmeye geldim. Fakat izin vermediler. Hizmetçiniz, bana oldukça kaba davrandı... Brigida, bazen çok cesur ve edepsiz oluyor. Şuna bana kötü davranmak da neymiş? Ben Sinyor Guglielmo'yu kabul etmek istemedimse, kendisinin ona terbiyesizce yanıt vermeye hakkı yoktur. Bu arada elinize ve yüreğinize sahip

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

olmak mutluluğuna ulaşacak gelecekteki kocanız gelerek... Ah, Bilmiyorum, yüreğime sahip olup olmayacağını bilmiyorum. O da, Brigida'nın sözlerinden aşağı kalmayan sert ve aşağılayıcı sözlerle beni oradan uzaklaşmaya zorladı... Nasıl! Benim evimde ha! Evimde efendilik mi taslamaya başladı? Vaktinden önce mi buyurmak istiyor? Yok! Doğrusu buna dayanmam. Fakat, zavallı Leonardo, onun kuşkulandırması için neden yok mu? Beni deli gibi sevdikten sonra, taşkın davranışları bağışlanmaz mı? Kocam olacak olduktan sonra, kendisine gölge yapan, sinirlendiren, canını sıkan kimseleri hoş mu görmeli? Evet, Leonardo haklı. Suç Guglielmo'da. Sizi yeniden görmek mutluluğuna ne zaman kavuşacağımı bilmiyorum. Tanrı vere de bir daha görmesem. Bundan ötürü, iki şey için size bu zavallı satırları yazmak cesaretini buluyorum. Birincisi, verdiğim sözden geri dönmediğimi bildirmek... Kibar ve nazik olduğu yadsınamaz. Ve ölmek pahasına olsa dahi, canınızı sıkacak raslantılardan kaçınacağıma namusum üzerine söz vererek, tarafımdan rahatsız edilmeyeceğinize güvence vermek içindir. Bu erdemli boyuneğışin artam düzeyi hiç de az değil. Ah! O güzel yüreğinin değerini önceden bilmiş olsaydım... Fakat artık çare yok. Namusum, verdiğim söz, bana düşman yazgı böyle istiyor. Bu mektubumla sizi rahatsız etmeye iten ikinci neden, bana güvenin, kötü yürekliliğimden değil, içten ve doğru olmamdan ileri geliyor. Sinyor Leonardo'nun evlenme harcamalarını karşılayamayacak derecede kötü ve bitkin bir durumda olduğu, babanızın da yıkımınıza razı olmayacağı kesinlikle biliniyor ve herkesçe söyleniyor. Ah Tanrım! Ne darbedir ki bu! İşler altüst oldu! Ne beklenmedik haber! Kocanız olacak kimseyi sevmeyi sürdürün. Fakat böyle olmazsa, eğer suçlu duruma düşmeden sözünüzü geri alıp özgür olursanız, her şeye karşın bağlanmış olmadığımı, evlenme sözleşmesini henüz imzalamadığımı ve sizi evlenmiş görmeden hiçbir zaman imzalamaya razı olmayacağımı söylememe izin verin. Burada fazlasını söylemeye cesaret edemiyorum; beni bağışlayın; en derin saygılarımla ve en içten boyuneğişle, zavallı köleniz... Ah! Böyle bir haberle karşılaşacağımı hiç aklıma getirmezdin. bittim ben! Bu satırlara inanayım mı? Fakat doğru olup olmadığı çabucak anlaşılabilecek; böyle bir yalanı uydurmaya cesaret edemez; ya Leonardo gerçekten perişan bir durumdaysa, onu bırakabilir miyim? Bu babama bağlı. Ya babam da beni gözden çıkaracak kadar zayıf davranırsa, kendi yıkımını kabul etmek zorunda mıyım? Hayır, böyle bir zorunluluğum yok. Böyle bir sözleşmeyi bozmam için bin bir akla yakın neden var. Bu evlenme sözünden kurtulduğum takdirde, Guglielmo ile hiç duraksamadan evlenebilir miyim? Yüreğim ne diyor? Aklım ne diyor? Ah! Aklım la yüreğim ayrı dil konuşuyorlar. Yüreğim umutlan diyor, diğeri ise, daha doğru, daha erdemli düşüncelere yöneliyor. Bozulması olanaksız olan bir sözden geri dönmekten ve pek az sevdiğim birine çok beğendiğim birini yeğlemekten beni şimdiye kadar alıkoyan şey nedir? Ancak namusum, eleştirilmek korkusu; korkmakta da haklıyım; karayazılı Leonardo'nun kötü bir duruma düşmüş olması benim yanılsıımı örtmez. Vittoria ile Guglielmo'nun evlenmeleri için benim araya girmiş olmam, onların ayrılmalarına neden olmama kesin bir engeldir. Guglielmo bu mektubuyla beni kandırmaya çalışıyor. Her ne pahasına olursa olsun, dayanmak lazım. Bana layık değilse Leonardo'yu bırakabilirim, fakat kız kardeşinin eşini elinden almak olmaz. Neler çekeceğim! Ölüm bu sanki! Fakat yenmek, utkuya erişmek gerek! (Çıkar.)

PERDE III

BİRİNCİ SAHNE

Filippo'nun evinde bir oda.

FULGENZIO, LEONARDO ve bir UŞAK.

FULGENZIO, uşağa. - Sinyor Filippo sofraya oturalı çok mu oldu?

UŞAK - Bir hayli, Sinyor. Şimdi meyva yiyorlar, birazdan kalkarlar. İsterseniz kendisine haber vereyim.

FULGENZIO - Hayır, hayır, bırakın yemeğini yesin. Sofra onun en büyük zevkidir, sofradayken rahatsız edilmek çok gücüne gider, biliyorum. Şimdilik bir şey söylemeyin; benim burada olduğumu sofradan kalkınca bildirirsiniz.

UŞAK - Başüstüne. (Çıkar.)

LEONARDO - Tanrı vere de Sinyor Filippo kötü durumumu, başıma gelen yıkımı bilme.

FULGENZIO - Kente geleli birkaç saat oldu. Evden de çıkmadı; herhalde bir şey bilmiyordur.

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

LEONARDO - O kadar utanıyorum, öyle bir şaşkına döndüm ki, kimsenin önüne çıkmaya cesaret edemiyorum. En sonunda dayım olacak o pinti beni utandırdı, yerin dibine batırdı.

FULGENZIO - Geberesice hasis!

LEONARDO - Ben size söylememiş miydim, Sinyor Fulgenzio? İnsanlık adına ne kalmış ki yüreğinde? Ne bekleyebileceğimizi ben size önceden söylememiş miydim?

FULGENZIO - İnanılır şey değil! "Param yok, veremem, ben anlamam!" dese, haydi neyse. Fakat asıl bize kötü davranması, durmadan alaya alması, bizimle açıkça eğlenmesi benim gücüne gitti.

LEONARDO - Bu sıkıntılı duruma sizin için düştüm, hatırlınız için katlandım.

FULGENZIO - Ne söyleyeyim? Ben de çok üzuldüm; fakat öte yandan bu girişimde bulunmamız gerekiyordu, bunu yaptığımız için de hoşnutum. Bir sonuç çıkmamışsa ne yapalım? Ben sizi bırakmayacağım. Her zaman sizinle çok ilgilendim. Size yardım etmek zorundayım, yardım edeceğim de. Sakin olun, yüreğinizi yatıştırın; ben size yardım edeceğim.

LEONARDO - Ah! Doğru, Tanrı büyüktür. Sizin bana beslediğiniz sevgi, bu yüce yürekliliğiniz Tanrı'nın beni bırakmadığının kanıtıdır.

FULGENZIO - Şimdi Sinyor Filippo ile ikinci bir girişimde bulunalım. Başarılı olacağımı umuyorum. Fakat bir aksilik olursa, umudunuz kırılmasın, herhalde sizi perişan durumunuzla baş başa bırakmayacağım.

LEONARDO - Sizin düşündüğünüz en doğrusu; Sinyor Filippo'nun da uysal oluşu, bize bu işin olumlu bir sonuca varacağı umudunu verebilir. Ancak öyle sanıyorum ki Giacinta'yı Livorno'dan ayrılmaya, yerini yurdunu bırakıp benimle gelmeye razı etmek güç olacak.

FULGENZIO - Evlenmenizi önleyecek daha önemli engeller çıkmazsa, Giacinta ister istemez sizinle gitmek zorunda kalacaktır.

LEONARDO - Evet, doğru, fakat onun seve seve gelmesini isterdim; inat eder diye korkuyorum.

FULGENZIO - Gerçekten Sinyora Giacinta oldukça huysuz ve inatçıdır. O züppenin birlikte gelmesi için direttiğinde bunun farkına vardım. Ya sonra, yazlık yaşamı nasıl geçti? Anlatın, bakalım.

LEONARDO - Ne anlatayım! Az sıkılmadım, az üzülmедim. Sonunda Sinyor Guglielmo, kız kardeşimle evleneceğine söz verdi.

FULGENZIO - Evet, evet, biliyorum, yazlığın başka bir ürünü. Her şey yolunda giderse, mucizedir, mucizedir denebilir. (Kendi kendine.) Ah özgürlük, özgürlük! Zaman kızları nasıl evleniyorlar!

LEONARDO - İşte Sinyor Filippo.

FULGENZIO - İsterseniz siz gidin. Bırakın konuyu ben açayım.

LEONARDO - Sonucu çok büyük bir sabırsızlıkla bekliyorum. (Çıkar.)

İKİNCİ SAHNE

FULGENZIO, sonra FILIPPO.

FULGENZIO - Bak şu işe! Çetrefil işlerden hiç hoşlanmam, ama şimdi her nasılsa içinde bulunuyorum. Öyle bir daldım ki... Bakalım şu hayır işini becerebilecek miyim?

FILIPPO - Oo, oo! İşte burada benim sevgili Fulgenziocuğum.

FULGENZIO - Hoş geldiniz, Sinyor Filippo.

FILIPPO - Hoş bulduk, sevgili dostum.

FULGENZIO - Nasıl, yazlıkta eğlendiniz mi?

FILIPPO - Çok eğlendik; çok şen arkadaşlar vardı. Güzel yemekler yedik. Ne lezzetli dana parçaları, ne bildircinlar, ne kazlar, ne keklıklar! Emin olun, görkemli şölenler verdim.

FULGENZIO - İyi vakit geçirdiğimize sevindim. Artık, madem ki döndünüz...

FILIPPO - Şu Ferdinando yok mu? Bizi öldüresiye güldürdü.

FULGENZIO - Evet, yazlıkta neşe yaratacak bir kimsenin bulunması gerek.

FILIPPO - O akılsız kız kardeşimi baştan çıkarmayı aklına koymuş. Dinleyin şu işi...

FULGENZIO - Sonra rahat rahat anlatırsınız: izin verin de şimdi size bir şey söyleyeyim...

FILIPPO - Hayır, hayır, gülmek istiyorsanız beni dinleyin.

FULGENZIO - Şimdi gülmek istemiyorum. Sizinle konuşmam gerek.

FILIPPO - Pekâlâ, buyurun konuşun.

FULGENZIO - Bakın, Sinyor Filippo, madem ki artık kente döndünüz...

FILIPPO - Montenero'daki hekimi tanıyor musunuz?

FULGENZIO - Evet, tanıyorum.

FILIPPO - Oğlunu da tanıyor musunuz?

FULGENZIO - Hayır, onu hiç görmedim.

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

FILIPPO - Ah! Ne olağanüstü! Ne aptal kafalı! Ah ne şirin huylu! Gülmekten insan kendini tutamaz karşısında.

FULGENZIO - İleride bol vaktimiz olacak. Ben de sevinerek dinlerim.

FILIPPO - O aptalla bezik oynamak bana düşmesin mi?

FULGENZIO - Dostum, dinlemek istemiyorsanız açıkça söyleyin, gideyim.

FILIPPO - Ah! Ne söylüyorsunuz? Sizi dinlemek mi? O da söz mü? Sevgili Sinyor Fulgenzio, gece yarısı bile olsa ben sizi yine dinlerim.

FULGENZIO - Uzun lafın kıyası. Artık Livorno'ya döndünüz, kızınızın evlenme sorununu bitirmeyi düşünüyor musunuz?

FILIPPO - Bu konuyu düşündüm, daha da düşüneneğim.

FULGENZIO - Sinyor Leonardo'yu bir daha gördünüz mü?

FILIPPO - Hayır, görmedim. Buraya geldiğini biliyorum; fakat henüz kendisini görmedim. Zaten her şeyde en sonda gelirim, bunda da yine sonuncu olacağım.

FULGENZIO, kendi kendine. - Anlaşılan, Leonardo'nun kötü durumundan henüz haberi yok.

FILIPPO - Montenero'da her şeyde sonuncu bendim. Kahvehanede bile kahveci çıraqları bana herkesten sonra hizmet ederlerdi.

FULGENZIO - Bu kez, söz konusu olan işte en başta siz geleceksiniz.

FILIPPO - Elbet! Niçin başta geleceğimi biliyorum. Çeyizi oluşturan sekiz bin altının sökülme için.

FULGENZIO - Laf aramızda, şu sekiz bin altın hazırda mı? Söyleyin bana.

FILIPPO - Size gerçeği bütün içtenliğimle söylememi istiyorsanız, şu anda sekiz bin metelik dahi veremem.

FULGENZIO - Peki, ne yapmayı düşünüyorsunuz?

FILIPPO - Bilmem. Yatırılmış param, sermayelerim var; bunlardan bir şey çıkar mı dersiniz?

FULGENZIO - Faizini ödemek koşuluyla olabilir.

FILIPPO - Demek oluyor ki faiz ödemem gerekecek.

FULGENZIO - Evet, hem de en aşağı yüzde dört faiz ödemelisiniz.

FILIPPO - Yüzde dört faiz ha?

FULGENZIO - Sekiz bin altınlık bir sermayenin yüzde dört faizinin bir yılda üç yüz yirmi altın ettiğini biliyor musunuz?

FILIPPO - Vay canına! Üç yüz yirmi altın eksik ha?

FULGENZIO - Her şeye karşın bu evlenme işi sonuçlandırılmalıdır. Sözleşme yazıldı. Çeyizi de siz söz verdiniz.

FILIPPO - Ben şunu bunu yapıyorum, söz veriyorum, çünkü bana yaptırıyorlar, söz verdiriyorlar. Siz benimle konuşmaya gelmiştiniz: şimdi söylediklerinizi niçin o zaman söylemediniz? Bağışlayın, ama yanılmıyorsam, yakınmakta haklıyım. Söylediğiniz gibi iyi bir dostumsanız...

FULGENZIO - Evet, evet, dostunuzum. Bir düşüncem var, ki her şeyi yoluna koyacak, siz de bu işin içinden yüzünüzün akıyla çıkacaksınız. Kızınızı, on para harcamadan, kimseye boyun eğmeden evlendirmenizi istiyorum. Aynı zamanda kız hoşnut olacak, "çeyizinize" de el sürülmeyecek.

FILIPPO - Bunu yaparsanız, sizi dünyanın en büyük, en kafalı adamı bileceğim.

FULGENZIO - Söyleyin bana: Genova'da sizin malınız mülkünüz yok mu?

FILIPPO - Evet, dayımdan kalma bir şeylerim var; fakat ne olduğunu pek bilmiyorum. Onun adamı olan biri bu işlerle ilgileniyor. Altı yıldır iki sepet makarnadan başka bir şey yollamadı.

FULGENZIO - Dayınız yaşarken de, ölümünden sonra da Genova'da bulundum; orada ne var ne yok, her şeyi biliyorum. O adam her şeyinizi yiyor, siz de ilgilenmediğiniz için, hiçbir yarar sağlayamıyorsunuz; şöyle yapın: kızınıza çeyiz olarak Genova'daki mal ve mülkünüzü verin. Ben de bunu kabul etmesi ve hoşnut olması için Leonardo'yu kandırırım. Eşiyle birlikte Genova'ya gider, karısı adına işlerle kendisi ilgilenir ve çeyiz, tutu altında olduğu için, hiçbir şeyi yiyip harcayamaz; daha açıkçası, bu servetin size hiç yararı yok; halbuki o biraz uğraşırsa, Livorno'da sekiz bin altının getireceği kazancın iki katını elde eder. Eh? Ne dersiniz?

FILIPPO - İyi, çok iyi, sevinerek veririm. Gitsinler Genova'ya; istedikleri gibi kullansınlar, ne kazanç sağlarsa sağlasınlar, ben hiç düşünmüyorum.

FULGENZIO - Sorun yok. Ötesini ben çözümlerim.

FILIPPO - Ha! Bakın; Leonardo'yu bana birkaç sepet makarna yollamaya zorlayamaz mıyız?

FULGENZIO - Elbette, ne kadar isterseniz, Genova şekerlemesi, portakal da gönderir.

FILIPPO - Ah! Portakala doğrusu bayılırım! Şekerlemeye de bayılırım. Bu iş oldu artık.

FULGENZIO - Oldu sayılır.

FILIPPO - Hem de nasıl!

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

FULGENZIO - Kızınız da hoşnut olacak mı?
FILIPPO - İşte bütün sorun burada.
FULGENZIO - Fakat siz istediğinizi ona yaptıramaz mısınız?
FILIPPO - Böyle bir şeye alışık değilim.
FULGENZIO - Bu sefer yapmanız lazım.
FILIPPO - Yaparım.
FULGENZIO - Yaşam ölüm sorunu.
FILIPPO - Yaparım, dedim ya, yaparım.
FULGENZIO - Kendisiyle ne zaman konuşacaksınız?
FILIPPO - Şimdi, derhal. Hemen gidiyorum; yanıt için beni bekleyin. (Çıkmak üzere.) Buraya çağırırsam, siz de ona bir şeyler söyleseniz, daha uygun olmaz mı?
FULGENZIO - Kızınızla kendiniz konuşmak istemiyor musunuz?
FILIPPO - Sonra ben de konuşurum.
FULGENZIO - Haydi, gidin, isterseniz buraya çağırın.
FILIPPO - Hemen, derhal. (Kendi kendine.) Ne mutlu bana, bu iş olursa! Yalnız başıma kalırsam, gelirim de eksilmezse, şahlar gibi yaşayacağım! (Çıkar.)

ÜÇÜNCÜ SAHNE

FULGENZIO, sonra LEONARDO.

FULGENZIO - Şimdilik her şey yolunda, yeter ki o mübarek kız başımıza bir dert açmasın.
LEONARDO - Sinyor Fulgenzio, galiba esenliğe çıktık.
FULGENZIO - Dinlediniz mi?
LEONARDO - Her şeyi dinledim. Giacinta'nın bu yeni karara uyması için Tanrı'ya yalvarıyorum.
FULGENZIO - Şimdi anlarız. Babası sersemin biri değilse, kızı, eninde sonunda boyun eğecektir.
LEONARDO - Beni bir şey daha düşündürüyor, Sinyor Fulgenzio. Livorno'daki borçlarımı nasıl kapatacağım? Buradan gizlice mi gideyim? Rezil mi olacağım.
FULGENZIO - Bunu da düşündüm. Sinyor Filippo ile sorunu çözdükten sonra, siz bana genel vekâlet verirsiniz. Malınızı mülkünüzü bana teslim edersiniz. Ben de sizin için kefil olurum; alacaklılara borçlarınızı öder ve gün gelir, servetinizi size her borçtan kurtulmuş, tertemiz, iyi korunmuş olarak geri veririm.
LEONARDO - Ah, Tanrım! Size nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum.
FULGENZIO - Bernardino dayınıza şükredin.
LEONARDO - Niye o pintiye şükredecekmişim?
FULGENZIO - Çünkü ben size hep iyilik etmek istedim, ama onun yüzünden bu işe o kadar sıkı bir biçimde sarıldım ki, artık gereğinde servetimden de özveride bulunurum.
LEONARDO - Evet, ama iyi yürekli olmasaydınız, bunu yapmazdınız.

DÖRDÜNCÜ SAHNE

FILIPPO ve öncekiler.

FILIPPO - Ne oldu, biliyor musunuz?.. Ah! Kölenizim, Sinyor Leonardo.
LEONARDO - Saygılar sunarım, Sinyor Filippo.
FULGENZIO, Filippo'ya. - Ne olmuş, bakalım?
FILIPPO - Kızım evde yok; Sinyora Costanza'yı görmeye gitmiş.
LEONARDO - Ah! Çok üzgünüm.
FILIPPO, Leonardo'ya. - Sinyor Fulgenzio size bir şeyler söyledi mi?
LEONARDO - Evet, sinyor. Bir şeylerden söz etti.
FILIPPO, Leonardo'ya. - Peki, hoşnut musunuz?
LEONARDO - Çok hoşnutum.
FILIPPO - Tanrı'ya bin şükür, hepimiz hoşnutuz.
LEONARDO - Fakat ya Sinyora Giacinta?
FILIPPO - Sinyora Costanza'ya gidip bulalım.
FULGENZIO - Dönmesini bekleyebiliriz.
LEONARDO - Kız kardeşim de gidecekti. Belki de birliktedirler.
FILIPPO - Biz de gitsek hiç kötü olmaz.
LEONARDO - Doğru, Sinyora Costanza'yı biz de ziyaret etmeliyiz.
FILIPPO - Bu vesileyle Giacinta ile konuşuruz.
FULGENZIO - Fakat başkasının evinde rahat konuşulamaz ki...

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

FILIPPO - Konuşmazsak onu alıp geliriz.

LEONARDO - Siz ne dersiniz, Sinyor Fulgenzio?

FULGENZIO - Bana kalırsa ha bir saat önce, ha bir saat sonra...

FILIPPO, öfkeyle. - Ben de size diyorum ki hemen gitmeliyiz.

LEONARDO - Haydi gidelim, kızdırmayalım adamı. (Çıkar.)

FULGENZIO - Çok inatçısınız, Sinyor Filippo. (Çıkar.)

FILIPPO - Eh! Erkeğim ben! Yaptığımı, söylediğimi bilirim. Politikada, yöneticilikte dünyada kimseye boyun eğmem ben. (Çıkar.)

BEŞİNCİ SAHNE

Costanza'nın evinde bir oda.

COSTANZA ve ROSINA.

COSTANZA - Rosina, ziyarete gideceğiz, hazırlanın.

ROSINA - Bu kadar çabuk nereye böyle? Daha yeni geldik.

COSTANZA - Sinyora Giacinta ve Sinyora Vittoria'ya gitmek istiyorum.

ROSINA - Bağışlayın, hanım teyze, ama biz onlardan sonra Livorno'ya geldiğimize göre, önce onların bizi ziyarete gelmeleri gerekmez mi?

COSTANZA - Ben de bunu istemiyorum ya! Buraya gelirlerse, onları nasıl kabul edebilirim? Görmüyor musunuz evin durumunu? Doğru dürüst bir oda yok, her şey eski, kırık dökük, darmadağın.

ROSINA - Doğrusunu isterseniz, şu berbat evle yazlıktaki köşk arasında dağlar kadar fark var.

COSTANZA - Fark şundadır ki, öbürünü ben kendi zevkime göre döşedim, bu evse kocamın yaban dehasının ürünüdür.

ROSINA - Ah! Amca bey düşünmez. Onun işi gücü bakkallarla; temizlik hiç umurunda değil ki...

COSTANZA - Ben de buna dayanamam; bundan böyle, yılın on ayını yazlıkta geçirmek istiyorum. Hiç olmazsa orada bana saygı gösteriyorlar.

ROSINA - Doktor beyden hayır yok artık.

COSTANZA - Doğrusu doktorun dostluğunu yitirdiğime üzüldüm. Bu özveriye sizin için katlandım. Sizi severim, evlendirmek istiyordum; çeyiziniz yok, ben de size veremiyordum, şu çocuk da çıkmasaydı, korkarım orada hayli beklerdiniz.

ROSINA - Artık evliyim, doğru; fakat bu evlenmenin henüz pek hayrını göremedim. Değersiz olsun, bir yüzüğüm bile yok, bir gelin giysim, herkesin karşısına çıkacak temiz bir giysim yok, eller ne söylese, haklıdır.

COSTANZA - Zamanla her şey yerine gelir. Şimdilik evlendiğinizi söylemeye gerek yok. Her şey gizlice yapıldı, kimse bilmemeli. Doktor bey oğluna aylık bir para vermek zorunda kaldığında, işte o zaman evlendiğinizi herkese duyururuz.

ROSINA - Bütün sorun şu: Tognino gidip sağa sola anlatmasın.

COSTANZA - Bunu tembih etmek yeter. Tognino nerede? Hiç görünmüyor.

ROSINA - Ötede, giyiniyor.

COSTANZA - Giyiniyor mu? Ne giyiniyor?

ROSINA - Kentte olduğu için iyi giyinmek istiyormuş.

COSTANZA - Montenero'dayken sırtına geçirdiği o antika giysiden başka nesi var ki giymek istiyor?

ROSINA - Babasının bir giysisini kaçıırır vermiş.

COSTANZA - Babası ondan bir karış boylu!

ROSINA - Ah! Tognino da bücür değil ya?

COSTANZA - Derhal Pisa'ya gidip derslerine başlamalı.

ROSINA - Derhal mi Pisa'ya gitmesi gerek?

COSTANZA - Zaman yitirmesini mi istiyorsunuz?

ROSINA - Hayır, ama bu kadar çabuk mu?

COSTANZA - Daha ne kadar kalmasını isterdiniz?

ROSINA - Hiç olmazsa bir ay daha.

COSTANZA - Bu kadar yeter, bir ay fazla, bir ay eksik, bir şey çıkmaz.

ROSINA - İşte geldi, giyinmiş bile.

ALTINCI SAHNE

Öncekiler ve sırtında çok uzun bir giysi, başında üç düğümlü bir perukayla eski moda tüylü bir şapka olduğu halde
TOGNINO, sonra bir UŞAK.

TOGNINO - İşte geldim. Nasıl? Yakıştı mı?

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

COSTANZA - Bu ne hal! (Rosina'ya.) Çuvala girmişe benziyor. Size söylememiş miydin ben?

ROSINA - Evet, biraz uzun gelmiş, ama pek de kötü değil.

COSTANZA - Haydi gidin, şu giysiyi çıkarın. Sanki gecelik giymişsiniz.

TOGNINO - Yolda giydiğim cüppeyle mi dolaşayım kentte?

COSTANZA - Her zaman giydiğiniz bir giysiniz yok mu?

TOGNINO - Yok, Sinyora.

COSTANZA - Ne yaptınız ki?

TOGNINO - Babamdan bunu almama yardım etmesi için, uşağa verdim.

COSTANZA - İyi bir değiş tokuş yapmışsınız!

TOGNINO - Hem güzel, hem de sırmalı bu. Biraz uzun, ama onun önemi yok. Üzerimde iyi durmuyor mu? Siz ne dersiniz, Rosina. Ah!

ROSINA - Belden biraz daraltmak lazım.

TOGNINO, Costanza'ya. - Kusurlarını düzelttirir misiniz, teyzeciğim.

COSTANZA - Sus, musibet! Bana teyze demeyin; evli olduğunuzu şimdilik kimse bilmemeli. Kimseye söylemeyin, aklınızı başınıza toplayın, durumu belli etmeyin.

TOGNINO - Merak etmeyin, ben ağzımdan bir şey kaçırmam.

ROSINA - Aklınızı da başınıza toplamak sırası geldi artık.

TOGNINO - Akıllı başa toplamak ne demektir?

ROSINA - Ciddi olmak, çalışmak, hekimlik mesleğini iyi öğrenmek demektir.

TOGNINO - Çalışmak mı? İstedığınız kadar çalışırım. Yalnızca siz beni aç bırakmayın, beni gezdirin, bezik oynamama izin verin, yeter.

COSTANZA - Ah! Zavallı ahmak!

TOGNINO - Şu ahmak dediğiniz nedir?

COSTANZA - Akıllanmazsanız...

TOGNINO - Beni hırpalamayın.

UŞAK, Costanza'ya. - Sinyora...

TOGNINO - Üstelik evliyim, azar işitmek de istemiyorum.

COSTANZA - Sus!

ROSİNA - Sus!

UŞAK - Sinyor Tognino evli mi?

COSTANZA, uşağa. - Ne söylediğini bilmiyor, o. Sen de kendi işine bak, her şeye burnunu sokma.

UŞAK - Özür dilerim: Sinyora Giacinta ziyaretinize geliyormuş.

COSTANZA, kendi kendine. - Vay başıma gelenler! (Rosina'ya.) Sinyora Giacinta geliyor!

ROSINA, Costanza'ya. - Ne çare! Kabul etmek gerek.

COSTANZA, uşağa. - Evde olduğumu biliyor mu?

UŞAK - Kesin biliyordur. Uşağını yollamış, uşak da biliyor.

COSTANZA, kendi kendine. - Ne çare, kabul etmek gerek. (Uşağa.) Söyle buyursunlar... Dur, dinle: özür dilediğimi söyle, köyden henüz döndüm, ev de altüst. Sonra bakkala git, kahve al. Hey! Dinle, kocam eve gelirse, dükkânda bulunduğu kılıkla karşıma dikilmesin; söyle kendisine, ya iyi giyinsin, ya odasında otursun.

UŞAK, kendi kendine. - Ah, ne kadar da ilenilesi gururu var! (Çıkar.)

COSTANZA, Tognino'ya. - Siz de buradan gidin. Bu maskara halinizle görünmeyin.

TOGNINO - Tabii, kahve içmeyeyim diye gitmemi istiyorsunuz, bense burada kalacağım.

COSTANZA - Gidin diyorum size. Babalarım tutarsa, sizi evden bir haydut kovar gibi kovarım.

TOGNINO - Evliyim ben.

COSTANZA - Rosina, artık sabrım tükendi.

ROSINA - Haydi haydi, şekerim, öbür yana geçin, ben size kahvenizi getiririm.

TOGNINO - Evliyim ben, evliyim! (Çıkar.)

YEDİNCİ SAHNE

COSTANZA, ROSINA, sonra GIACINTA.

COSTANZA, Rosina'ya. - Bakın, bu iş böyle sürerse, kesinlikle katlanamam.

ROSINA - Bağışlayın, daha çocuk.

COSTANZA - Evet, öyle, ondan yana çıkın.

ROSINA - Ama hanım teyze, kocam değil mi, elbette ondan yana çıkacağım. Sonuç olarak, onu bana veren sizsiniz, ben de ona öğütünüz üzerine vardım.

COSTANZA - İşte Sinyora Giacinta. (Kendi kendine.) Oh olmuş, beterini hak ettim.

ROSINA - Elinden ancak bu kadarı geliyorsa, kızmak neye yarar?

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

GIACINTA - Cariyenizim, Sinyora Costanza.
COSTANZA - Saygılar sunarım.
ROSINA - Sadık cariyenizim.
GIACINTA - Saygılar sunarım, Sinyora Rosina.
COSTANZA - Zahmet ettiniz, Sinyora Giacinta.
GIACINTA - Rica ederim, görevimi yapıyorum.
COSTANZA - Evi bu kadar bakımsız bir durumda görmenize çok üzuldüm, adeta utancımdayım yüzüm kızarıyor.
GIACINTA - Ah! Hiç de değil, her şey çok güzel. Aramızda teklif mi var sanki?
COSTANZA - Ben eve daha yeni taşındım, sonra yazlığa gittim, bu yüzden her şey iğreti. Rica ederim, buyurun. Sandalye pek rahat değilse, bağışlayın.
GIACINTA - Tersine, çok rahat. (Kendi kendine.) Yazlıkta o kadar görkem; sonra gelip burada ahır gibi bir evde yaşıyor.
ROSINA, yavaşça Costanza'ya. - Ne dersiniz? Güzel giyinmiş değil mi?
COSTANZA, yavaşça Rosina'ya. - Daha neler! Ziyaretime çıplak gelmeyecekti ya?!
GIACINTA - Teyzemden ne haberler var?
ROSINA - Hiç sormayın! Zavallı Sinyora Sabina çok dertli. Yola çıkmadan önce görmeye gittim, bana Sinyor Ferdinando için bir mektup verdi.
GIACINTA - Ah! Neler yazdığını çok merak ediyorum.
ROSINA - Öyle sanırım ki Sinyor Ferdinando mektubu herkese göstermekten çekinmeyecektir.
GIACINTA, kendine kendine. - Kendimi avutmak için her çareye başvuruyorum; ama yüreğimdeki sanki bir diken var.
COSTANZA - Sinyor Leonardo iyiler mi, Sinyora Giacinta?
GIACINTA - İyiler, efendim.
ROSINA - Ya Sinyora Vittoria?
GIACINTA - O da iyi, çok şükür.
COSTANZA - Ya Sinyor Guglielmo?
GIACINTA - Sinyor Tognino sizinle birlikte Livorno'ya gelmiş, öyle mi?
COSTANZA - Evet, Sinyora, birkaç gün için gelmişti.
ROSINA - Pisa'ya gidecek de...
GIACINTA - Orada okuyacak.
ROSINA - Doktor olacak.
GIACINTA - Evet, tabii, Pisa'ya gitmek üzere buraya geldi, dedikodu yapan bazı kimselerse Sinyora Rosina ile evlendiğini söylüyorlar.
ROSINA - Böyle söylüyorlar ha?
GIACINTA - Ben sizin hiçbir zaman böyle bir şey yapmayacağınızı hep söyledim.
ROSINA - Gerçekten aptalca bir şey olurdu!
COSTANZA - Ne düşünüyorsunuz, düğününüz yakında mı?
GIACINTA - Henüz bilmiyorum. Babama bağlı.
ROSINA - Ya Sinyora Vittoria ile Sinyor Guglielmo?
GIACINTA - Nasıl oldu da siz bu yıl her zamankinden erken döndünüz?
COSTANZA - Yazlıkta kimse kalmamıştı. Sinyor Leonardo ile Sinyora Vittoria oyun bozanlık ettiler.
ROSINA, Giacinta'ya. - Ya Sinyora Vittoria ne zaman evlenecek?
GIACINTA - Ben bilmiyorum, sinyora; kendisine sorun.
ROSINA, Giacinta'ya. - Yanılmıyorsam, Sinyora Vittoria'nın evlenmesi de sizce aptallık.
GIACINTA - İzninizle fazla rahatsız etmeyeyim. (Ayağa kalkar.)
COSTANZA - Rica ederim, biraz oturun, birer kahve içelim.
GIACINTA - Rahatsız olmayın, çok teşekkür ederim.
COSTANZA - Rahatsızlık da ne demek? İşte geldi. Ne olur biraz daha oturun.
GIACINTA - Hatırınızı kırmayayım. (Oturlar, kahve gelir. Kendi kendine.) Sanki işkence etmek için özellikle yapıyorlar.
COSTANZA - Buyurun. (Giacinta'ya kahve fincanını uzatır.)
ROSINA - İzninizle. (Kahveyi Tognino'ya götürmek ister, fincanı uşağa verir ve hemen yerine döner.) Teyzeciğim, yine ziyaretçiler var; başkaları geliyor.
COSTANZA - Kim geliyor?
ROSINA - Sinyora Vittoria ile Sinyor Ferdinando: Sinyor Guglielmo da onlarla.
GIACINTA, kendi kendine. - Vay başıma gelenler!
ROSINA - Bakın, bakın, kahveyi üzerinize döktünüz!
GIACINTA, kendi kendine. - Beni burada oturmaya zorlayanı Tanrı yok etsin! (Üstünü siler.)
ROSINA - Biraz su getireyim mi, ister misiniz?
GIACINTA, öfkeli. - Hayır! Rahatsız olmayın, önemi yok.
ROSINA - İşte, işte geldiler.

SEKİZİNCİ SAHNE

VITTORIA, GUGLIELMO ve öncekiler.

VITTORIA - Cariyenizim, hoş bulduk.

COSTANZA - Cariyenizim.

ROSINA - Hoş geldiniz.

GUGLIELMO - Saygılar sunarım.

VITTORIA - Siz de mi buradasınız, Sinyora Giacinta?

GIACINTA - Ben de ziyaret borcumu ödemeye geldim.

ROSINA - Onur verdiniz.

GIACINTA, kendi kendine. - Buraya geleceğime bacağım kırılıydı!

COSTANZA - Buyurun. Sinyora Giacinta'dan özür diledim bile: Henüz evi döşeyemedim; nasıl isterseniz öyle buyurun, oturun.

GUGLIELMO - Ben de rahatsız ettiğimden dolayı sizden özür dilerim, Sinyora Costanza. Yolda Sinyora Vittoria'ya rasladım, kendisine eşlik etmek zorunda kaldım.

GIACINTA, kendi kendine. - Ah alçak! Anlıyorum, ne demek istediğini anlıyorum!

ROSINA - Tersine, onur verdiniz; bunun için Vittoria'ya teşekkür borçluyum.

GIACINTA - Söylesenize, Sinyora Vittoria, Sinyor Ferdinando sizinle birlikte değil miydi?

VITTORIA - Evet, öğle yemeğinde bizdeydi. Sinyor Guglielmo pek ilgi göstermiyor, ben de yalnız gelmemek için Sinyor Ferdinando'nun arkadaşlığından yararlandım.

GIACINTA - Peki, sizi ne diye Sinyor Guglielmo ile yalnız bıraktı?

GUGLIELMO - Bu odanın kapısına kadar bizimle birlikte geldi.

VITTORIA, Guglielmo'ya. - Benimle konuşuyor, niçin siz yanıt veriyorsunuz? Sonra Sinyor Ferdinando gelmiş veya gelmemiş Sinyora Giacinta'nın nesine gerek?

GIACINTA - Yoo, öyle değil, çünkü Sinyora Sabina bu bayanlara bir mektup vermiş; onlar da kendisine verecekler.

ROSINA - Evet, elbette, işte burada; kendi eline verilecek.

COSTANZA - Ben de buradan, onu salonda gördüm; nerede kaldığını bilmiyorum.

ROSINA - Evde olmalı; belki de odadadır. Herhalde ben onu arayacak değilim.

COSTANZA, kendi kendine. - İster misin, şimdi şu ahmak Tognino'yu konuşturmaya kalksın?

GUGLIELMO - Demek ki Sinyora Sabina, Sinyor Ferdinando'ya bir mektup yazmış.

ROSINA - Evet, Sinyor, hem de bana teslim etti.

GUGLIELMO - Sinyor Ferdinando'nun yanıtlaması doğru olur.

ROSINA - Canı isterse yanıtlar.

GUGLIELMO, Giacinta'ya bakarak. - Görgü kuralları, alınan mektuplara yanıt verilmesini buyurur.

GIACINTA - Bakalım mektuba yanıt vermeye değer mi?

GUGLIELMO - Terbiyeli bir insan aldığı mektuba yanıt verir; hele mektup içtenlikle, aşkla yazılmışsa.

GIACINTA - Herkesin aşk dolu mektuplar yazmaya hakkı yoktur: Onur bazen çıkarla karışır.

VITTORIA - İşittiklerime bakılırsa, Sinyor Guglielmo ile Sinyora Giacinta mektupta yazılı olanı pekâlâ biliyorlar.

GUGLIELMO - Sinyora Sabina'nın delice âşık olduğunu bilmeyen yok ki!

GIACINTA - Bu aşkın karşılık vermeye değmediğini de bildikleri gibi...

VITTORIA - Şu mektupta yazılmış olan satırları ben de sevinerek okurdum. İşte, işte Sinyor Ferdinando.

DOKUZUNCU SAHNE

FERDINANDO, TOGNINO ve öncekiler.

FERDINANDO - Gelin buraya, hayatım, şekerim, benim sevgili Togninocuğum.

VITTORIA, kendi kendine. - Tamam işte.

COSTANZA, kendi kendine. - Demiştin ben!

ROSINA, kendi kendine. - Amma da saygısız şey şu Sinyor Ferdinando!

TOGNINO - Kölenizim, efendiler.

COSTANZA, Tognino'ya. - Gidin şuradan!

FERDINANDO - Onu rahat bırakın, sinyora, ona saygı gösterin, evlidir.

COSTANZA - Evli olduğunu size kim söyledi?

FERDINANDO - Kendisi söyledi.

COSTANZA, Ferdinando'ya. - Yalan!

FERDINANDO, Tognino'ya. - Yalan mı?

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

TOGNINO, Ferdinando'ya, ezilip büzülerek. - Yalan.
FERDINANDO - Alâ! Öyle ise çok iyi, çok sevindim. Sinyora Rosina ile evli değilsiniz, bilmiş olun, onu ben istiyorum; asla sizin olmayacak, onunla ben evleneceğim.
TOGNINO, kendi kendine, onunla alay ederek guguk kuşu gibi öter. - Guguk!
FERDINANDO - Guguk mu? Bu guguk da ne demek?
TOGNINO - Hay kör şeytan! Şu demektir, Rosina...
ROSINA - Siz susun. Söyleyin, Sinyor Ferdinando gitsin de Sinyora Sabina ile evlensin. İşte kendisine gönderdiği mektup.
FERDINANDO - Sevgili Sabinamın mektubu mu?
ROSINA - Evet, Sinyor, bana bu sabah teslim etti.
FERDINANDO - Ah! Canım! Dünyanın en büyük zevkiyle okuyacağım.
VITTORIA - Biz de dinlemek istiyoruz.
COSTANZA - Evet, tabii, biz de istiyoruz.
GUGLIELMO, Ferdinando'ya. - Mektuplara yanıt verilir, bunu unutmayın.
GIACINTA, Ferdinando'ya. - Yanıtlanmaya değdiği zaman.
FERDINANDO - Pekâlâ olur.
VITTORIA - Yüksek sesle okuyun da herkes işitsin.
FERDINANDO - Bir virgülü bile atlamayacağıma söz veriyorum. (Mektubu açar.)
UŞAK, Costanza'ya. - Sinyora, Sinyor Filippo ile Sinyor Leonardo ve Sinyor Fulgenzio sizi görmek istiyorlar.
COSTANZA, uşağa. - Buyursunlar, buyursunlar. Sandalye getirin.
UŞAK, kendi kendine. - Olsa neyse; yetecek sayıda yok ki! (Çıkar.)
VITTORIA - Mektubun okunmayacağına üzüldüm, bir görmek isterdim. Verin bana, bizsiz okumayın. (Mektubu Ferdinando'nun elinden alır.)

ONUNCU SAHNE

FILIPPO, LEONARDO, FULGENZIO ve öncekiler.

FILIPPO - Efendiler, kölenizim. (Herkesle selamlaşır.)
TOGNINO - Vay! Buyurun, Sinyor Filippo!
FILIPPO - Vay, bizim nonoş!
TOGNINO - Bezik oynar mısınız?
FILIPPO - Yok! Canımı sıkmayın! Giacinta, ev sahibinin izniyle size bir şey söyleyeceğim.
CONSTANZA - Rica ederim, buyurum.
LEONARDO, Filippo'ya. - Özür dilerim, efendim, ama buraya Sinyora Costanza'yı ziyarete geldik; Sinyora Giacinta ile konuşmak fırsatını elbette bulursunuz.
FILIPPO - Ben aklıma bir şey koydum mu, sabırsızlanırmım. Sinyora Costanza çok naziktir, izin verir.
COSTANZA - Rica ederim, efendim, kendi evinizdeymiş gibi davranın.
GIACINTA, kendi kendine. - Acaba babam ne söyleyecek bana? Çok merak ediyorum.
FILIPPO, Costanza'ya. - Başka bir odaya çekilmemize izin verirsiniz, iki sözümü söyler, sonra dönüp sevimli arkadaşılığınızdan yararlanırsınız.
GIACINTA, Costanza'ya. - Bize bu iyiliği etseniz...
COSTANZA - Bağışlayın, odalar hâlâ altüst. İsterseniz, salona buyurabilirsiniz.
FILIPPO - Evet, çok iyi; haydi gidelim. İzninizle. (Kendi kendine.) A! Çabuk ve iyi yapılacak bir iş oldu mu, ben...
GIACINTA - İzninizle. Şimdi gelirim. (Kendi kendine.) Yüreğim titriyor. (Çıkar.)
FULGENZIO, Leonardo'ya. - Nasıl, umudunuz var mı?
LEONARDO, Fulgenzio'ya. - Pek az. (Kendi kendine.) Ah! Guglielmo yıkıma neden olacak. (Çıkar.)
FULGENZIO, kendi kendine. - Benim kızım olsaydı, ya dediğimi yapar yahut da gebertirdim onu! (Çıkar.)
TOGNINO, kendi kendine. - Mutfağa gidip ne konuştuklarını dinleyeceğim. (Çıkar.)

ON BİRİNCİ SAHNE

VITTORIA, GUGLIELMO, COSTANZA,
ROSINA ve FERDINANDO.

GUGLIELMO, kendi kendine. - Şanki hakkımda verilen idam kararını dinleyecek gibi bir duygu var bende. Kim bilir, acaba kimin yanını tutuyor?
FERDINANDO - Kim bilir ne uzun görüşecekler; ben de şu mektubu okumak için can atıyorum.
VITTORIA - Haydi okumak istiyorsanız, okuyun. Biz dinleriz; Sinyora Giacinta'ya da okumak fırsatını bulursunuz.

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

COSTANZA - Şunu söyleyeyim ki ben de sevinerek dinlerim.

ROSINA - Zavallı kadıncağız! Bana verirken ağlıyordu.

FERDINANDO - Vay canına! Sanki Arapça yazılmış!

VITTORIA - Sinyor Guglielmo, uyuyor musunuz?

GUGLIELMO - Hayır Sinyora, uyumuyorum.

VITTORIA, kendi kendine. - Şu adamla nasıl geçineceğimi bir türlü kestiremiyorum. O buz gibi, bense ateş gibiyim.

FERDINANDO - Sonunda bir şeyler anlamaya başladım.

VITTORIA - Hepsini okuyun. Birkaç şairane tümceyi okumama mızıkçılığını yapmayın.

FERDINANDO - Hayır, onurum üzerine söz veriyorum. Dinleyin:

Acımasız! (Herkes hafif hafif gülümser.) Siz kalbimi yaraladınız. Benim aşk yüzünden ağladığımı görmek yalnızca size nasip oldu. Bilesiniz, size her şeyi söyleyebilsem belki acır, durumuma ağlardınız. Ah! Gururum fazla yazmama engel oluyor. Siz buradan gideli beri, bir şey yemedim, bir şey içmedim, uyuyamadım. Ne mutsuzum! Aynaya bakıyorum da, neredeyse kendimi tanıyamıyorum. Yanaklarım soldu ve döktüğüm sonsuz gözyaşları gözlerimi o kadar zayıflattı ki şu satırları yazdığım kâğıdı zor görüyorum. Ah! Ferdinando, hayatım, umudum, güzelim! (Herkes güler.) Ne o? Yoksa bana güzelim dedi diye mi gülüyorsunuz?

VITTORIA - Zavallıcık, pek iyi göremiyormuş.

ROSINA - Çipil gözlü.

COSTANZA - Gözleri hep sulı.

FERDINANDO - Alâ, değer biliyor ya, yeter.

VITTORIA - Mektubun sonunu dinleyelim.

FERDINANDO - Geri kalanı okumasam, iyi olur; hak etmiyorsunuz.

VITTORIA - Haydi canım, dinlemek istiyoruz.

FERDINANDO - Neredeyim, nerede kalmıştım?

VITTORIA - Uyuyor musunuz, Sinyor Guglielmo?

GUGLIELMO - Hayır, Sinyora.

FERDINANDO - Hah! İşte buldum. Umudum, güzelim, ne olursunuz, yalvarırım, gelin beni avutun; gelin beni seviyorsanız, değerinizi bileceğim ve eğer size verdiğim şu kalbim yetmiyorsa, gelin, sevgilim, size... Vay canına! Öyle yazmış ki, bir türlü okunmuyor. Bu iki satırı yazdığı vakit elinin çok titremiş olduğu anlaşılıyor. Hah! Şimdi okuyabildim. Gelin sevgilim, size bağışta bulunacağımı söz veriyorum. (Yine.) Her şeyimi bağışlayacağıma söz veriyorum. Sadık sevgiliniz ve gelecekteki karınız, Sabina Borgna.

VITTORIA - Aferin!

COSTANZA - Hoşnut oldum.

ROSINA - Yaşasın Sinyor Ferdinando'nun inceliği!

VITTORIA - Peki, ne karar verdiniz?

FERDINANDO - Kahramanca bir karar. Derhal posta arabasına binip sevgili Sabina'mı avutmaya, ona yardım etmeye koşacağım. Hepinizin zavallı kölesi. (Çıkar.)

VITTORIA - Bağışla avutulmaya gidiyor.

COSTANZA - Zavallı kadın, zavallı bunak!

VITTORIA - Sinyor Guglielmo, uyuyor musunuz?

GUGLIELMO - Hayır, Sinyora.

VITTORIA - Niye gülmüyorsunuz bu şeylere?

GUGLIELMO - Canım gülmek istemiyor.

VITTORIA, kendi kendine. - Öf, ne soğuk herif!

ROSINA - Ah! İşte, gizli toplantı sona erdi.

GUGLIELMO, kendi kendine. - Çok merak ediyorum, acaba neler konuştular. (Ayağa kalkar.)

VITTORIA, Guglielmo'ya. - Galiba şimdi uyanıyorsunuz.

GUGLIELMO - Emin olun, hiç uyumadım. (Hepsi ayağa kalkar.)

ON İKİNCİ SAHNE

GIACINTA, FILIPPO FULGENZIO,
LEONARDO ve öncekiler.

FILIPPO - İşte geldik; özür dilerim, Sinyora Costanza.

COSTANZA - Rica ederim, Sinyor Filippo.

VITTORIA, alayla. - Ne haberler, ağabey?

LEONARDO - Çok iyi haberler kardeşçğim; yarın sabah erkenden Genova'ya gitmek üzere yola çıkacağım.

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

VITTORIA - Genova'ya mı?
LEONARDO - Evet, Sinyora.
VITTORIA - Yalnız mı, yoksa birileriyle mi?
LEONARDO - Birileriyle.
VITTORIA - Kiminle, sorması ayıp olmasın?
LEONARDO - Sinyora Giacinta ile.
VITTORIA - Önce evleneceksiniz, sanıyorum.
LEONARDO - Hiç kuşkusuz.
VITTORIA - Ya biz, Sinyor Guglielmo?
GUGLIELMO - Sinyora Giacinta Genova'ya gidiyor mu?
GIACINTA - Evet, Sinyor; Genova'ya gidiyorum. Tanrı'nın, babamın ve sevgili Sinyor Fulgenzio'nun iyiliğiyle. Benim Genova'ya gittiğime şaşacaksınız, böyle ani bir karara sürüklendiğime hayret edeceksiniz. Yurdumdan uzaklaştığımdan dolayı ve kendimden fazla sevdiğim bir insandan ayrıldığım için, sizden söz ediyorum sevgili, sevecen babacığım, sizin gibi çok sevdiğim birinden ayrıldığım için yüreğimin parçalandığını itiraf ediyorum, ölmemem de mucizedir. Fakat durumum bunu gerektiriyor, erdem bunu buyuruyor, onur beni buna yöneltiyor. Beni bilen anlar. Siz, eşim, beni anlıyorsunuz. Bulduğumuz durum karşısında bundan daha iyisini bekleyemezsiniz. Benim için uğursuz olan bu kentten gideceğim, yaptığım delilikleri, çılgınlıkları, zayıflığımı unutacağım... Evet, şunu demek istiyorum, her türlü hırsı, gösterişi, görkemli yazlıklar merakını bırakacağım. Şimdiye kadar tuttuğum yolda gitseydim, kim bilir hangi uçurumda bulunurdum şimdi? Kent değiştirtince görenekleri de değiştirmek gerek. İşte eşim, tanrıların bana bağışladığı ve babamın bana verdiği erkek. Ben görevimi yapacağım, herkes de kendine düşen görevi yapsın. Sinyor Leonardo, yarın sabah yola çıkacağız; işlerinizi yola koymanız gerekecek. Benim için de iş, engel eksik olmayacak. Çarçabuk yapılabilecek bir iş için vakit yitirmenin anlamı yok; babamın, ev sahibinin ve buradaki sinyorların önünde size elimi veriyorum ve sizin elinizi istiyorum.
FILIPPO, Fulgenzio'ya. - Ah! Ne dersiniz? Heyecandan ağlayacağım.
LEONARDO - Evet, sevgili Giacinta, babanız razı olursa...
FILIPPO - Ben çok, çok hoşnutum.
LEONARDO - Öyleyse elimi kalbimle birlikte size veriyorum.
GIACINTA - Evet, ben de... (Kendi kendine.) Heyhat! Gözüm kararıyor, ayakta duramıyorum.
LEONARDO - Tanrım! Ne o? Sarardınız, titriyorsunuz ha? Bu sevginizin zayıf olduğunu gösterir. Eğer bana istemeye istemeye varıyorsanız...
GIACINTA - Hayır, sizinle evlenmeyi istemeyerek kabul etmiş değilim. İçten inanmadıkça, kimse beni zorlayamaz. Utanç sizce beğenilmeye değerse, biz kadınların zayıflığımızı bağışlayın. Özgür bir yaşamdan evliliğe geçmek, heyecanlanmadan, ruhta ve düşüncelerde içten bir sarsılma duyumsamadan mümkün değildir. Yeni bir sevgiyi kabul etmek için diğer bir sevgiyi göğüsten koparmak, kocayı izlemek için babayı bırakmak, sevgi dolu bir yüreği, duygulu ve zayıflamış bir yüreği kesinlikle heyecana düşürür. Mantık beni doğru yola yöneltti. Erdem bana elini uzattı. Sizinim, eşinizim. (Leonardo'ya elini uzatır.)
LEONARDO - Evet, sevgilim, ben sizinim, siz benimsiniz. (Giacinta'ya elini verir.)

SON SAHNE

TOGNINO ve öncekiler.

TOGNINO, zıplayarak. - Nikâh yaşasın nikâh; nikâh oldu!
COSTANZA - Aptal!
ROSINA, Costanza'ya. - Haydi canım! Onu daima incitiyorsunuz.
LEONARDO - Sinyor Guglielmo, yola çıkışımdan önce sizinle kız kardeşim arasındaki sözleşmenin biraz daha kesinleşmesini bekliyorum.
VITTORIA - Bu akşam yazılacak, umarım.
GIACINTA - Kâğıda kaleme ne gerek var? Bunlar yürekleri bulandırmak, endişeye düşürmekten başka hiçbir şeye yaramaz. Keşke kâğıt üzerinde söz verdiğim gün Sinyor Leonardo ile evlenseydim. Birçok kargaşalık çıkmazdı. Sinyora Vittoria'nın çeyizi hazır: Sinyor Guglielmo kendisine düşen görevleri unutmasın, elini istesin ve evlensin.
VITTORIA - Sinyor Guglielmo, uyuyor musunuz?
GUGLIELMO - Uyumuyorum, sinyora, uyumuyorum. Başkalarının söylediklerini duyacak ve görevlerimi bilecek kadar uyanığım. Ben onurlu bir insanım; böyle olmasaydım,

CARLO GOLDONI-YAZLIK DÖNÜŞÜ

söz vermezdim. Sinyora Giacinta ve verdiği öğütler beğenilmeye değer: erdemine hep hayran oldum ve kendisine karşı duyduğum saygının son kanıtı olarak, işte Sinyora Vittoria, sizinle evlenmeye hazırım.

VITTORIA - Beni sevdiğiniz için değil de, onu saydığınızı için mi evlenmeye hazırsınız?

GIACINTA - Sinyora Vittoria haklı, ben sizin bu kadar ilgisiz olmanıza şaşıyorum.

GUGLIELMO - Lütfen sinirlenmeyin; sandığınızdan çok daha aklım başımda. Sinyora Vittoria, artamlarınıza değer vereceğime, sadık bir eş, saygı bilen bir koca olacağıma inanabilirsiniz.

VITTORIA - Sevgiden başka bir şey.

LEONARDO - Bırakın artık şu saçma lafları. Ya önerimi kabul edersiniz, yahut sizi manastıra kapattırırım.

VITTORIA - Ağabeyim beni güldürüyor. Sinyor Guglielmo, sizin görüldüğünüz gibi zorla değil, önerinizi bütün kalbimle kabul ediyorum.

GUGLIELMO - Ben de sizi eşim olarak kabul ediyorum.

VITTORIA, Guglielmo'ya sevecenlikle. - Hiç olmazsa bana acıyın.

GUGLIELMO, kendi kendine. - Benim ondan çok acınmaya gereksinmem var.

TOGNINO yerinden sıçrayarak. - Evlenme, evlenme, bir evlenme daha!

FILIPPO, Tognino'ya. - Evlenme, evet, evlenme. Ya sizinki ne zaman olacak?

TOGNINO - Oldu bile, oldu. Evet, evet söyleyeceğim artık, ben evliyim!

COSTANZA, Tognino'ya. - Aptal, budala, ahlaksız!

ROSINA - Evet, öyle, artık saklanamaz. Herkes bilmeli, söylediğine sevindim.

GIACINTA - Sinyora Costanza'nın eleştirilebilecek bir evlenmeyi gizli tutmak isteğini anlıyorum; Tanrı vere de bu iki evli günün birinde gereğinden fazla özgür olan yazlığın rahatlığından yakınmasalar. Bundan fazlasını söylemeyeceğim; duyduğum zevkin, eğlencelerin ne pahalıya mal olduğunu ben bilirim. Tanrı'ya bin şükür, evliyim; Genova'ya gidiyorum ve ancak görevimi bilmek kararıyla gidiyorum. Kendim için istediğim dinginlik ve rahatlığı görünceme de dilerim. Ne kadar uzakta olursa olsun sevgili babamın beni hep sevmesini dilerim; fazla ileri gitmek gibi olmasın, işlerini biraz daha iyi düzenlemesini, yazlıkta daha akıllıca davranmasını, parasını daha dikkatli harcamasını isterdim. Bana ettiği iyilikten dolayı Sinyor Fulgenzio'ya teşekkür ederim; iyiliğini yaşamımın sonuna kadar unutmayaacağıma emin olabilirsiniz. Bu evin sahibine karşı görevimi yapıyor, yeğenlerine iyilikler diliyorum. (Duygulu bir edayla.) Sinyor Guglielmo'ya saygılarımı sunarım. (Kararlı.) Sevgili eşimle Genova'ya doğru yola çıkıyorum. Gitmeden önce, beni dinleyen ve bana onur veren kimselere birkaç söz söylemeye izin verin. Yazlık merakını, yazlıktakilerin maceralarını zevkle seyrettiniz. Dönüşü de hoşgörün; başkalarının yanlış davranışlarına gülme fırsatını bulmuşsanız, kendinizin sakınmalı ve ölçülü olduğunuzu düşünerek kendinizle övünün, bizden de hoşnut kaldıysanız, bu hoşnutluğu gösterme inceliğini esirgemeyin.

C

Aydınlanma Kitaplığı

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ

Çıkacak Kitaplar:

- c Karac'oğlan I - Şiirler (İlhan Başgöz)
- c Bilinmeyen Başyapıt-Kırmızı Han (Balzac)
- c Sevilla Berberi (Beaumarchais)
- c Ankara Anıtı (Augustus)
- c Peter Schlemihl (Chamisso)
- c Yeni Atlantis (Bacon)
- c Gülme (Bergson)
- c Yasaların Ruhu (Montesquieu)
- c Aktörlük Hakkında Aykırı Düşünceler (Diderot)
- c Bilge Nathan (Lessing)
- c Felsefenin İlkeleri (Descartes)
- c René-Atala (Chateaubriand)
- c Pir Sultan Abdal (İlhan Başgöz)
- c Gençlik (Tolstoy)
- c Bartleby-Benito Cereno (H. Melville)